SURİYE MÜLTECİLERİ SORUNUNUN OLASI EKONOMİK ETKİLERİ VE TEDBİR STRATEJİLERİ

Bu Proje İpekyolu Kalkınma Ajansı Tarafından Desteklenmektedir.

SURİYE MÜLTECİLERİ SORUNUNUN OLASI EKONOMİK ETKİLERİ VE TEDBİR STRATEJİLERİ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ KALKINMA BAKANLIĞI
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
İpekyolu Kalkınma Ajansı
Silkroad Development Agency

Takdim

Bu raporun dayanağı olan anket çalışması, İpekyolu Kalkınma Ajansının desteği ile Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sürekli Eğitim ve Araştırma Merkezi tarafından hazırlanmıştır.

Araştırma, Suriye'de ortaya çıkan iç savaş sonucunda ülkemize göç etmek zorunda kalan Suriyeli mültecilerin Gaziantep şehrine sosyo-ekonomik olarak ne gibi problemler getirdiğini ve Gaziantep şehrinin bu problemleri bertaraf etmek için ne gibi stratejiler geliştirmesi gerektiğini tespit etmeye çalışan bilimsel bir rapordur.

15.12.2013 tarihinde tamamlanan araştırmanın saha süresi 12 gündür. Projenin uygulama aşamasında, araştırma dünyasında deneklere en etkili ve güvenilir ulaşım yolu olarak tercih edilen "PAPI" (yüz yüze görüşme) yöntemi uygulanmıştır.

Rapor, saha çalışmasının uygulandığı tarihte Gaziantep'te ticari faaliyet gösteren şirketlerin "Suriyeli Mülteciler Sorununun Olası Ekonomik Etkileri" üzerine bakış açılarını ve sosyal eğilimlerini yansıtmaktadır.

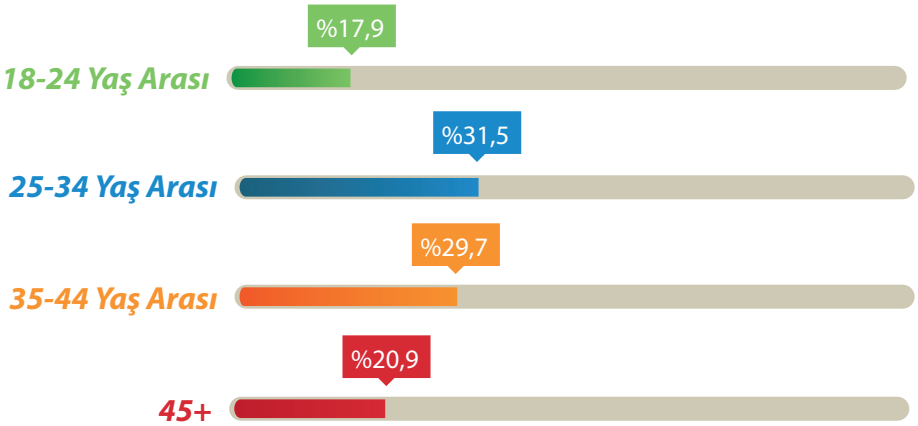
Araştırmanın saha evresi uygulanırken deneklere hiçbir baskı ve yönlendirme yapılmamış, tamamen objektif kriterler çerçevesinde bilimsel araştırma normlarına ve tekniklerine sadık kalınarak, yüksek güven taahhüdü içerisinde hazır hale getirilmiştir.

Araştırmanın saha evresinde ulaşılan veriler, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sürekli Eğitim ve Araştırma Merkezi tarafından analiz edilmiş ve uzman kadrosu tarafından değerlendirilip yorumlanmıştır. Veri tabanı istatistikî analizlere uygun hale gelmesi için çeşitli teknikler kullanılarak yeniden yapılandırılmış, veriler üzerinde normalleştirme ve aykırı değerlerin tespiti yapılmış, veri yapıları gerekli işlemlerden geçirilerek en etkili ve kesin/güvenilir sonuca ulaşabilmek için yeniden düzenlenmiştir.

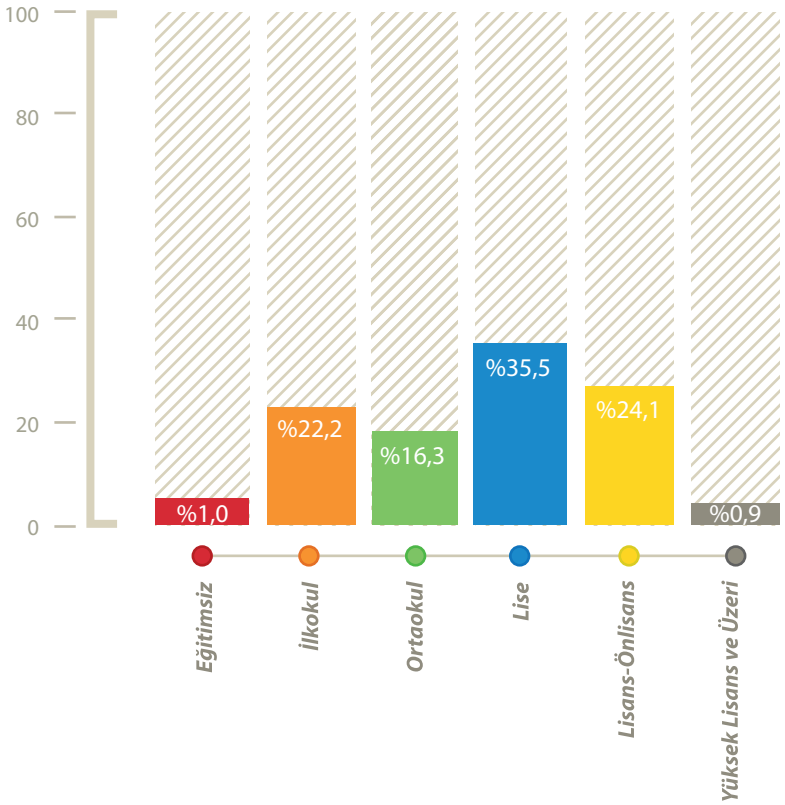
"Suriyeli Mülteciler Sorununun Olası Ekonomik Etkileri ve Tedbir Stratejileri" başlıklı araştırmada, **1510** kişinin sorulara verdikleri cevaplar değerlendirilmeye alınmış ve Gaziantep halkının düşüncelerini net olarak yansıtılması amaçlanmıştır.

DEMOGRAFİK BİLGİLER

Yaş

Eğitim Durumu

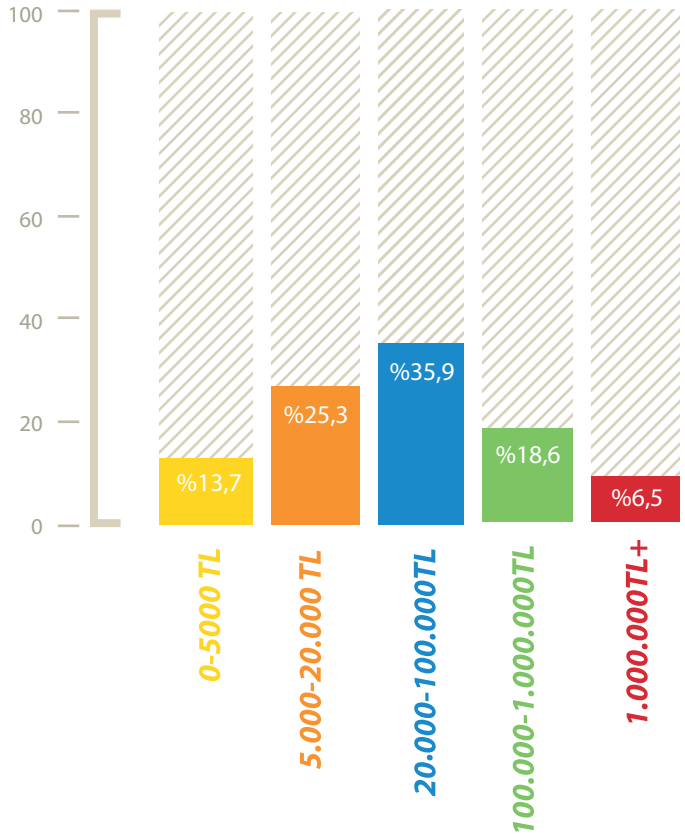

ANKETE KATILAN ŞİRKETLERİN MALİ VE İDARİ YAPISI

Şirketinizde kaç kişi çalışıyor?

Şirketinizin yıllık cirosu yaklaşık olarak ne kadardır?

ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırma Bulguları

2011 yılı başlarında Tunus'ta başlayan ve Arap Baharı olarak nitelendirilen, baskıcı yönetimlere karşı değişimi öngören toplumsal hareketler, Suriye'de nispeten geç başlamasına rağmen, tam bir insani felakete yol açan ağır bir iç savaşa dönüşmüştür. 2011 yılı Mart ayında başlayan göç dalgası artarak devam etmektedir. Bu durum karşısında çeşitli ülkelerde mülteci sorunu baş göstermeye başlamış ve bundan en çok etkilenen ülke ise Türkiye olmuştur. Buna rağmen, Türkiye hükümeti, 877 km sınırı olan Suriye'den gelen mültecilere sınırlarını kapatmayacağını açıklamıştır. Türkiye'ye akın eden Suriyeli sığınmacı sayısının kayıt dışı olanlarla birlikte 1 milyona yükseldiği iddia edilmektedir.

Şüphesiz sınıra yakınlığı ve bölgedeki diğer şehirlere nazaran kalkınmışlığı göz önüne alındığında; Suriyeli sığınmacılardan en çok etkilenen şehirlerimizden biri de Gaziantep olmuştur. Bu maksatla da İpekyolu Kalkınma Ajansı'nın desteği ile Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sürekli Eğitim ve Araştırma Merkezi tarafından Gaziantep ili için 15.12.2013 tarihinde tamamlanan bir saha araştırması yapılmıştır.

Buna göre; Suriyeli mültecilerin Gaziantep ekonomisine katkılarını ve etkilerini ele almak amacıyla yapılan yüzyüze görüşme yöntemiyle uygulanan anket sonuçları raporda paylaşılmıştır. Anket 1510 kişi üzerinde uygulanmıştır. KOBİ'lerin ekonomideki ağırlıklarına uygun olarak ankete cevap verenlerin büyük çoğunluğunu KOBİ'ler oluşturmuştur. İşletmelerin %85,6'sı on ve altında çalışan sayısına sahiptir. %60'ından fazlası ise yıllık 100.000 TL'nin altında ciroya sahiptir.

Araştırma Bulguları

Genel anlamda Gazianteplileri şehirlerinde Suriyeli mültecilerin yaşamasından rahatsızlık duymaktadır. Deneklerin %71'i rahatsızlık duyduklarını ifade ederken sadece %12,1'i memnuniyetlerini ifade etmişlerdir. Bu rahatsızlığın başlıca nedenlerinden biri iki grup arasındaki ekonomik ilişkilerin gelişmemiş olmasıdır. Deneklerin %60,9'u Suriyeli mülteciler ile ekonomik ilişki içerisinde olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Beklenmedik siyasi karmaşalar sonucunda Türkiye'ye göç etmeleri nedeniyle yeterli ekonomik güce sahip olmayan mülteciler haliyle kısıtlı imkânlarıyla alışveriş yapmaktadırlar. Deneklerin %76,8'i Suriyeli mültecilerin yüksek bedelli alışveriş yaptığı iddiasına ya katılmamakta ya da hiç katılmamaktadır. Sadece %11,3'lük bir kesim Suriyeli mültecilerin yüksek tutarlı alışverişler yaptığı görüşüne katılmaktadırlar. Benzer bir sonuç ise Suriyeli mültecilere yapılan satışların toplam satışlar içerisindeki pay sorulduğunda verilmektedir. Deneklerin %80,4'ü satışların toplam satışlar içindeki payın önemli olduğuna ya katılmamakta ya da hiç katılmamaktadır. Buna karşılık iş çevrelerinde Suriyeli mültecilere mal satan tüccarlar sorusunda biraz daha iyimser cevaplar alınmıştır. Deneklerin %31,4'ü iş çevrelerinde Suriyeli mültecilere mal satan çok sayıda tüccar olduğu fikrine katılmış veya kesinlikle katılmıştır.

Firmalar mültecileri pazarlama politikalarına göre hedef kitle olarak görmemektedirler. Deneklerin %78,5'u mültecilerin firma için yeni bir hedef kitle olduğu fikrine katılmamakta veya hiç katılmamaktadır. Aslında bunun nedeni mültecilerin Türk mallarının bölgesel marka olmasına katkıda bulunmayacağı fikrinin yaygınlığıdır. Mültecilerin Türk ürünlerinin bölgesel marka olmalarına katkı sağlayacağına deneklerin %61,3'ü katılmıyor veya kesinlikle katılmıyordur.

Araştırma Bulguları

Suriyeli mültecilerin ekonomik açıdan zorluk çekmeleri Gaziantep firmalarından fazla alışveriş yapamamalarına ve dolayısıyla Gaziantep ekonomine olumlu katkı yapamamalarına neden olmaktadır. Denekler arasında mültecilerin ekonomiye olumlu katkı yaptıklarını düşünenler sadece %13,6'dır. %75,8'lik bir kesim ise mültecilerin ekonomiye önemli katkı yaptıkları görüşüne ya katılmamakta ya da hiç katılmamaktadır. Suriyeli mültecilerin ekonomik açıdan zorluk çektikleri denekler tarafından da benimsenmiştir. Deneklerin %34,7'si Suriyeli mültecilerin yüksek gelir ve satın alma gücüne sahip oldukları fikrine katılmamakta, %17,3'ü ise hiç katılmamaktadır. Satın alma güçlerinin yetersizliği mültecilerin ekonomiyi canlandırmasının önündeki önemli engellerden biridir. Suriyeli mültecilerin gelmesinden sonra piyasanın canlandığı fikrine deneklerin %43,9'u katılmamakta, %29,1'i ise hiç katılmamaktadır. Bununla beraber deneklerin %78'i mültecilerin firmalarının kârını artırdığı fikrine katılmıyor veya hiç katılmamakta; %49,8'i de mültecilerin diğer firmaların kârını artırdığı gözlemine katılmamaktadır.

Denekler genel olarak Suriyeli mültecilerin Gaziantep ekonomisine olumlu katkılarının olmadığını ifade etmektedirler. Suriyeli mültecilerin iş çevresinde olumlu karşılandığı fikrine deneklerin %75.5'i ya katılmamakta veya hiç katılmamaktadır. Suriyeli mültecilerin ekonomiye katkısının maliyetinden daha yüksek olduğu fikrine deneklerin %73,7'si katılmamaktadır veya hiç katılmamaktadır. Bu sonuçlar mültecilerin genel olarak ekonomiyi olumsuz yönde etkilediği kanaatinin bulunduğunu göstermektedir. Gelecek dönemlerde de mültecilerin ekonomiye katkıları konusunda olumsuz düşünceler mevcuttur. Mültecilerin bölge ekonomisinde uzun vadeli etkileri olacağı fikrine deneklerin sadece %30,9'u katılıyor veya kesinlikle katılıyordur. Buna karşılık deneklerin %58,3'ü ise bu fikre katılmıyor veya kesinlikle katılmıyordur.

Araştırma Bulguları

Suriyeli mültecilerin Gaziantep İli sanayisinin büyümesine katkıda bulunduğu fikrine deneklerin %77,7'si katılmamakta veya hiç katılmamaktadır. Fakat aynı anda deneklerin %61,2'si Suriyeli mültecilerin gelmesinden sonra Gaziantep'te yeni işyerlerinin açıldığı fikrine katılmakta veya kesinlikle katılmaktadır. Suriyeli mülteciler sanayinin büyümesine olumlu katkıda bulunmuyorken yeni işyerlerinin açılmasına neden oluyorsa yeni işyerlerinin büyük çoğunluğunun sanayi dışı sektörlerde var olan işletmeler olduğu sonucu ortaya çıkar. Yeni açılan işyerlerini ise Suriyeli mültecilerden ziyade Türk girişimciler tarafından açıldığı da anket sonucunda elde edilmiştir. Suriyeli mültecilerin işyeri açarak Türk girişimciler ile rekabet ettikleri fikrine ise deneklerin sadece %28,8'i katılmakta veya kesinlikle katılmaktadır. Suriyeli mültecilerin yeni işletme açmak için ne yeterli finansal olanakları ne de girişimcilik motivasyonları mevcuttur. Aniden ortaya çıkan siyasi karmaşa durumunda ülkelerini terk etmek zorunda kalan kişilerden de yeni işletmeler açmak için yeterli motivasyona sahip olmaları beklenemez.

Suriyeli mültecilerin Gaziantep iline bir diğer etkisi ise işgücü piyasasında ortaya çıkmıştır. Ekonomik zorluklar yaşayan mültecilerin ucuz işgücü olarak ekonomide yer aldıkları ankete verilen cevaplardan elde edilmiştir. Suriyeli mültecilerin gelmesinden sonra istihdam maliyetlerinin düştüğü fikrine deneklerin %56,1'i katılmakta veya kesinlikle katılmaktadır. Mültecilerin ucuz ücretle çalışarak işletmelerin maliyetleri düşürmelerine neden olduğu fikrine deneklerin %80,1'i katılmakta veya kesinlikle katılmaktadır. Ucuz işgücü olarak piyasaya çıkan mülteciler Gaziantep ilinde işsizlik oranlarının yükselmesi sonucunu ortaya çıkarmışlardır. Deneklerin %74,6'sı mültecilerin işsizliğin artmasına neden olduğu görüşüne katılmakta veya kesinlikle katılmaktadır. Düşük ücretle çalışmaya razı olmalarına rağmen firmaların çoğu mültecileri istihdam etmede isteksizdir. Deneklerin %45,7'si işletmelerinde mültecileri çalıştırmayacağı konusuna katılmakta veya kesinlikle katılmaktadır.

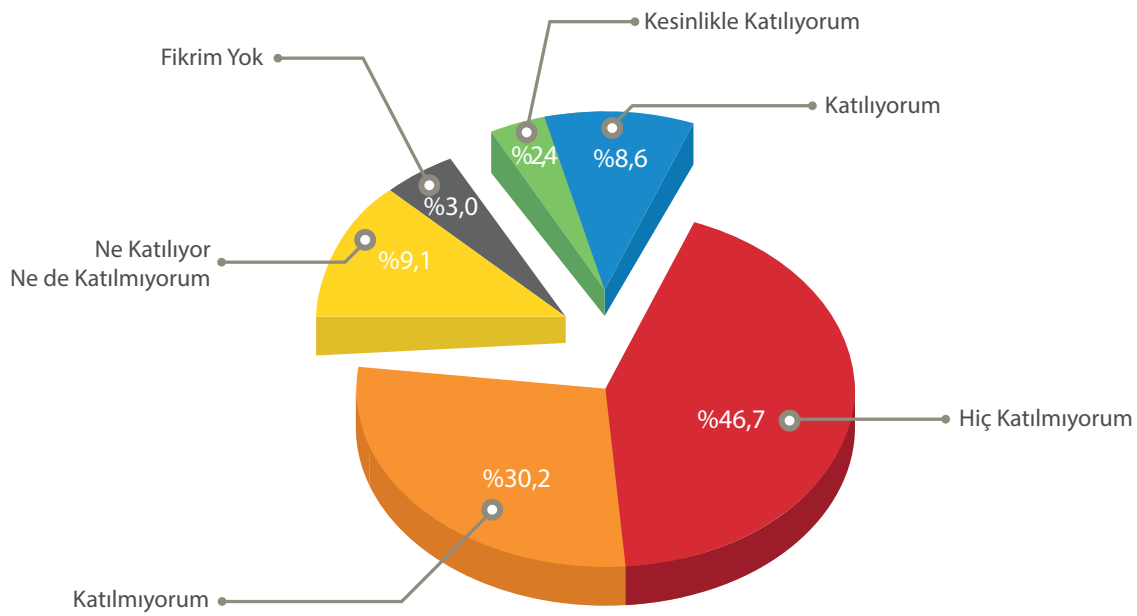
Araştırma Bulguları

Gaziantep halkı ile mültecilerin önemli sorunlarından biri de iletişim sorunudur. Deneklerin %64'ü mülteciler ile dil farklılığı yüzünden iletişim problemleri yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Halk ile mülteciler arasındaki ticaretin gelişmemesinin tek nedeni dil farklılığı değildir. Dil farklılığı olmasa ticaretin daha çok gelişeceği yönünde fikri olanlar sadece deneklerin %32'lik kesimini oluşturmaktadır. Gaziantep halkının mülteciler ile iş yapma isteklerinin de niyetlerinin de yeteri derecede gelişmediği, daha çok ticaret yapmak için dillerini öğrenmek isteyenlerin oranının sadece %22,4 olmasından anlaşılmaktadır. Mülteciler ile ticaret yapmaktan memnun olduğu fikrine katılan veya kesinlikle katılan kişi oranı sadece %15,8'dir. Firmaların mülteciler ile iş yaparken güven duyan veya kesinlikle güven duyanlar ise sadece ve sadece %7,9'dur.

İŞLETMELERİN SURİYELİ MÜLTECİLERE SOSYAL BAKIŞ AÇISI

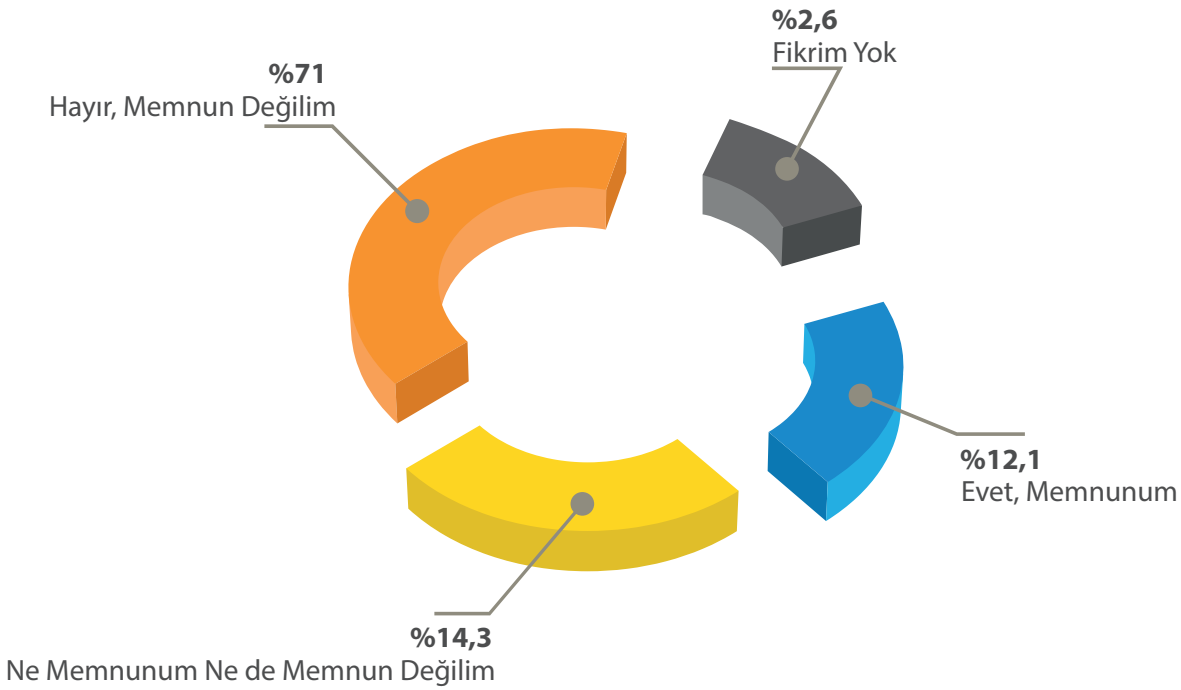
Suriyeli Mültecilerin Gelmesinden Memnunum

Kesinlikle Katılıyorum	2,4
Katılıyorum	8,6
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	9,1
Katılmıyorum	30,2
Hiç Katılmıyorum	46,7
Fikrim Yok	3,0
Toplam	%100

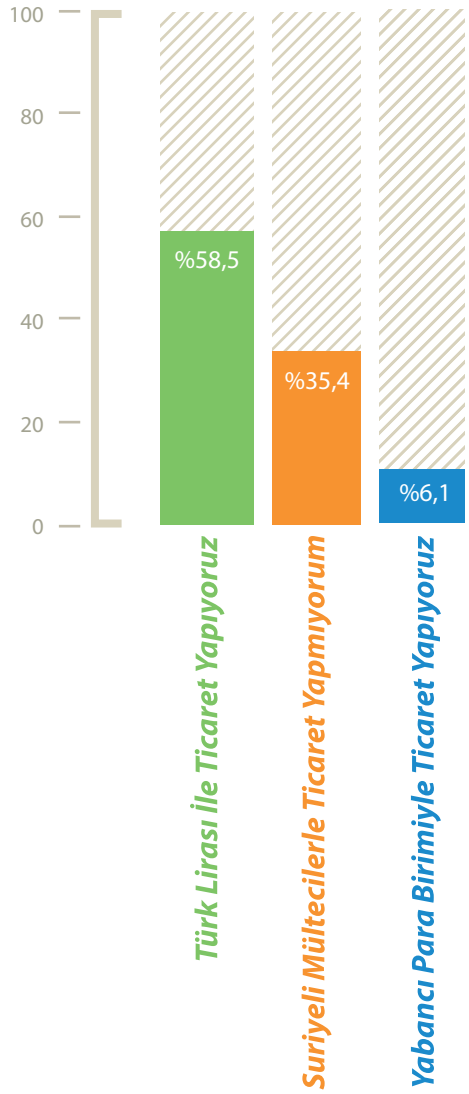

Şehrinizde Suriyeli Mültecilerin Yaşamasından Memnun musunuz?

Evet, Memnunum	12,1
Ne Memnunum Ne De Memnun Değilim	14,3
Hayır, Memnun Değilim	71,0
Fikrim Yok	2,6
Toplam	%100

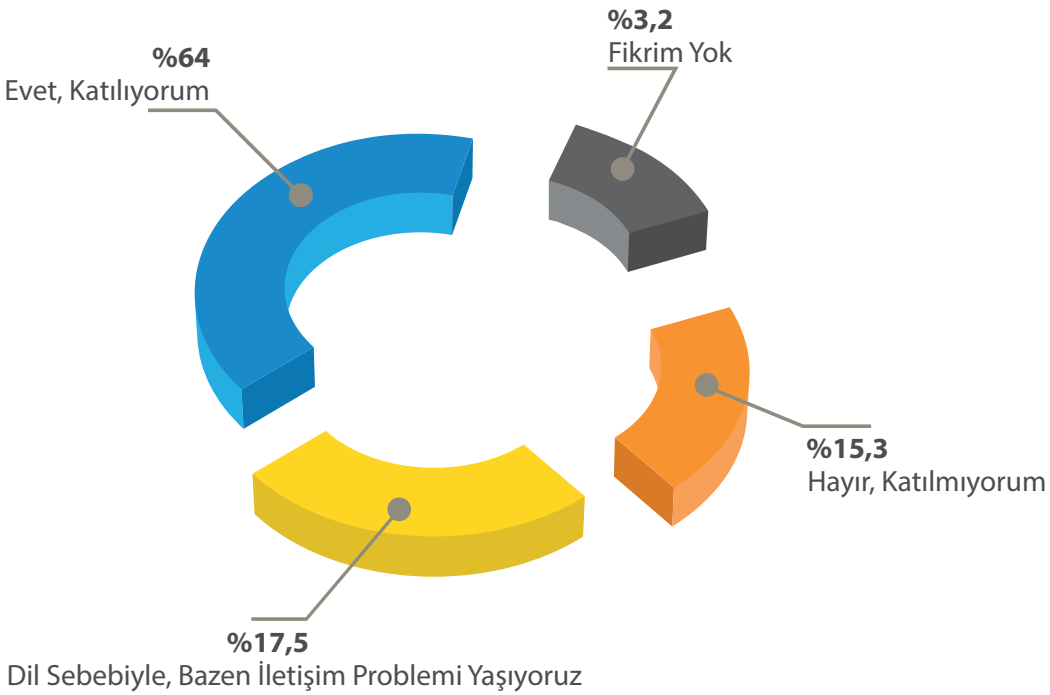

Suriyeli Mülteciler İle Ticaretinizi Türk Lirası Kullanarak mı Yoksa Başka Yabancı Para Birimi Kullanarak mı Yapıyorsunuz?

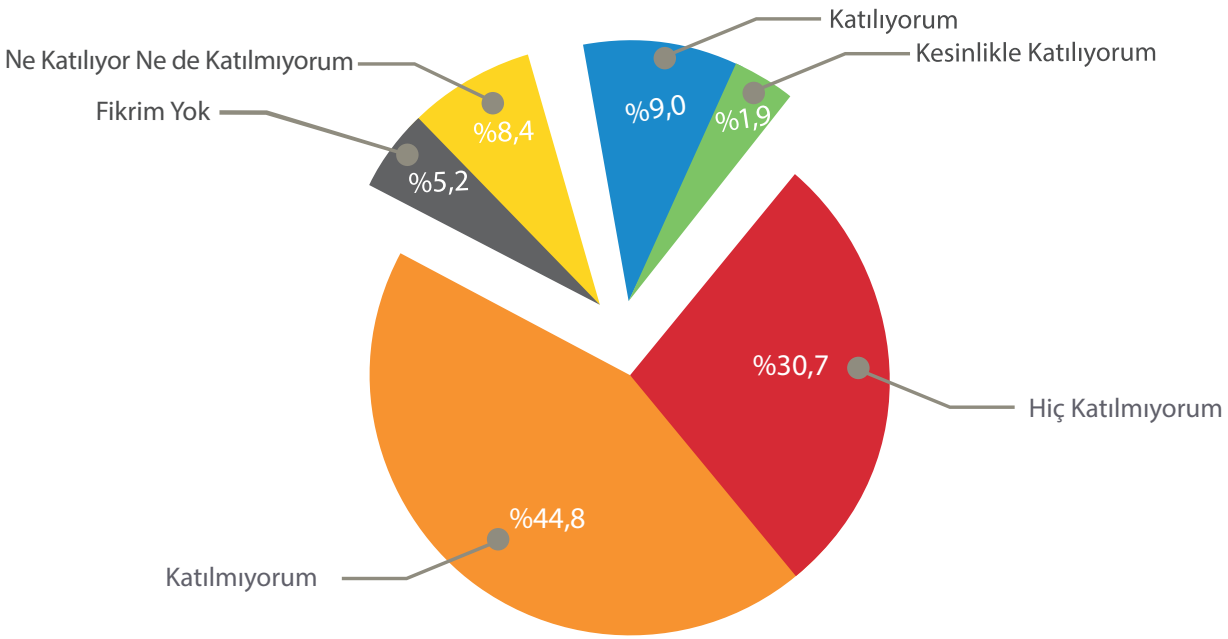
Suriyeli Mülteciler İle Dil Farkılılığı Yüzünden İletişim Problemi Yaşıyoruz

Evet, Katılıyorum	64,0
Dil Sebebiyle Bazen İletişim Problemi Yaşıyoruz	17,5
Hayır, Katılmıyorum	15,3
Fikrim Yok	3,2
Toplam	%100

Suriyeli Mültecilerin Gelmesi İş Çevremde Olumlu Karşılandı

Kesinlikle Katılıyorum	1,9
Katılıyorum	9,0
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	8,4
Katılmıyorum	44,8
Hiç Katılmıyorum	30,7
Fikrim Yok	5,2
Toplam	%100

Suriyeli Mültecilerin Şehrinize Etkisi Hakkında Düşündükleriniz

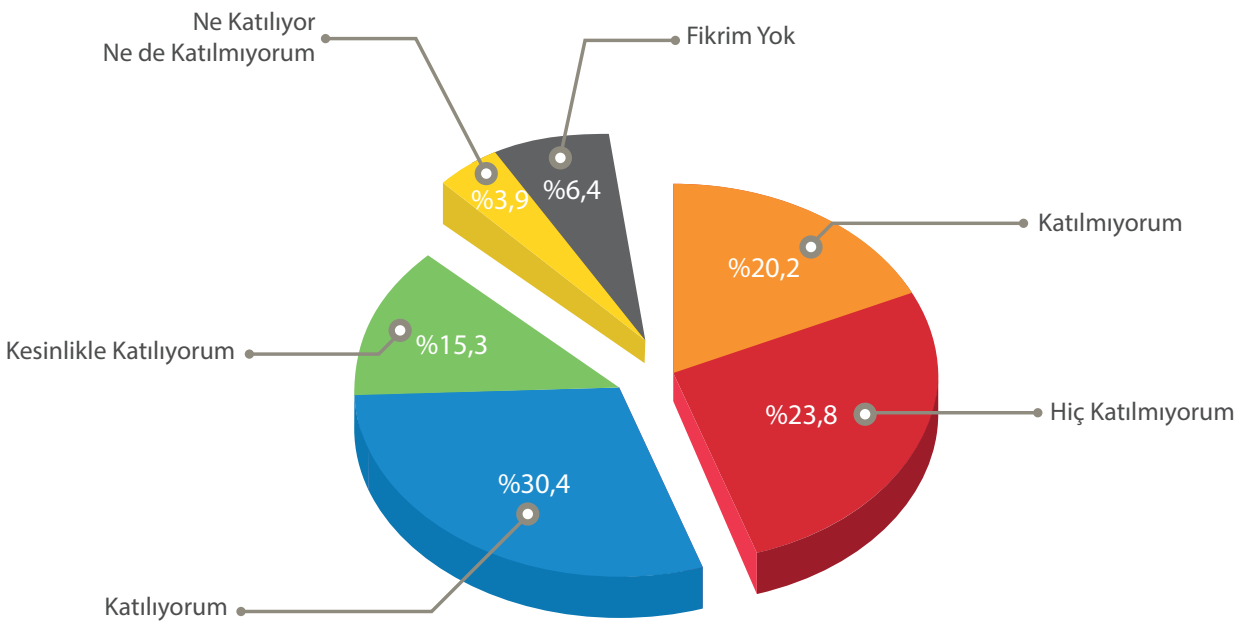
(Ucu açık soru sistemi ile sorulmuştur, şık verilerek yönlendirme yapılmamıştır)

Genel Olumsuz Düşünceler	%22,4
Toplumsal Ahlaka Zararları Oldu	%6,1
Ev-Konut Kiralarında Artışlar Oldu	%5,4
Çevre Şehir Düzeni Bozuldu	%4,2
Hırsızlık-Gasp Sayılarında Artışlar Oldu	%4,1
Kamu Düzeni Bozuldu	%3,9
Genel Olumlu Düşünceler	%3,6
Şehrin Güvenliği Azaldı	%3,6
Kültürel Çatışma Yaşanıyor	%3,4
İşsizlik Arttı	%2,7
Genel Ekonomik Zararlar	%2,4
Trafik Arttı	%1,2
Genel Ekonomik Faydalar	%1,1
Dilencilik Arttı	%1,0
Diğer Cevaplar	%16,4
Cevap Vermeyenler	%18,5

İŞLETMELERİN SURİYELİ MÜLTECİLERE SOSYO-EKONOMİK BAKIŞ AÇISI

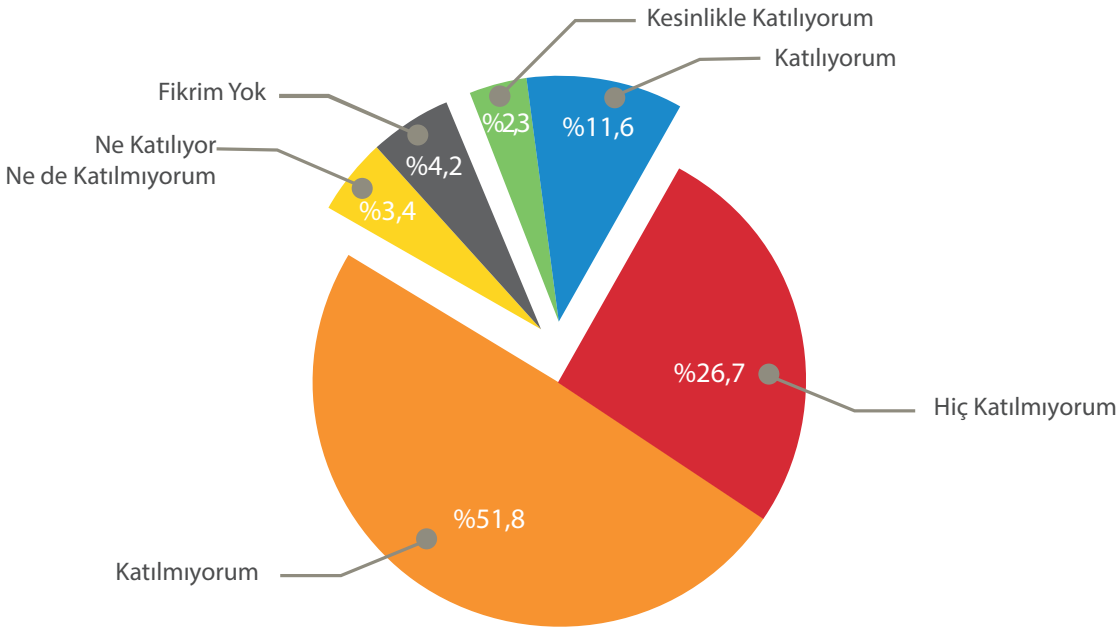
İşletmemde Suriyeli Mülteciler Çalıştırmam

Kesinlikle Katılıyorum	15,3
Katılıyorum	30,4
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	3,9
Katılmıyorum	20,2
Hiç Katılmıyorum	23,8
Fikrim Yok	6,4
Toplam	%100

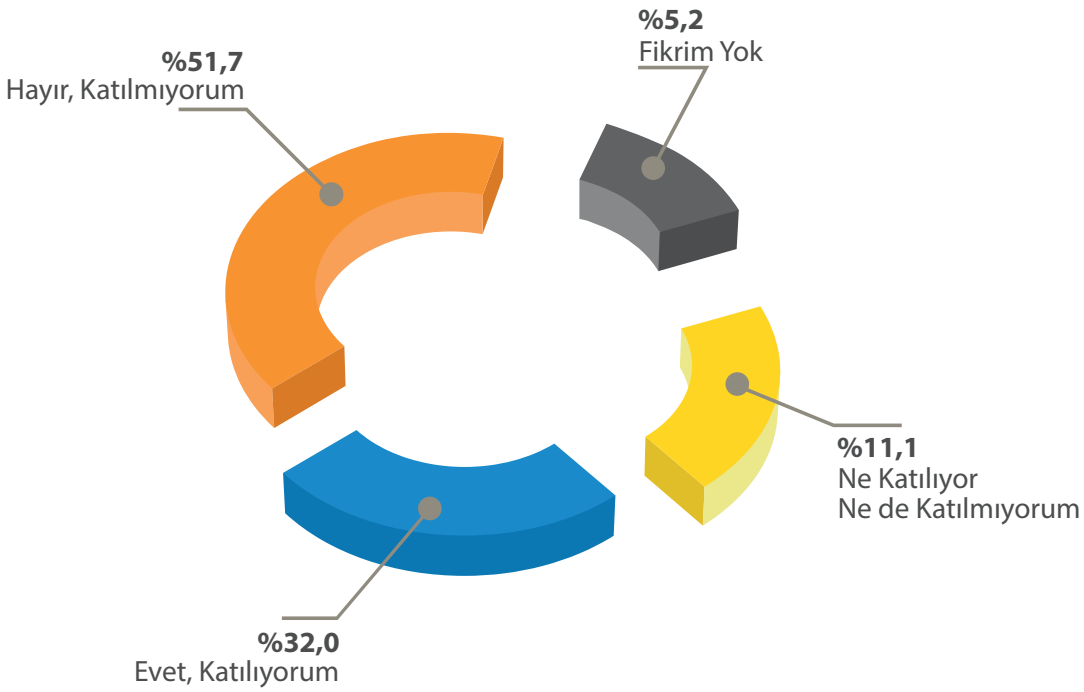
Suriyeli Mültecileri Şirketim İçin Yeni Bir Hedef Kitle Olarak Görmekteyim

Kesinlikle Katılıyorum	2,3
Katılıyorum	11,6
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	3,4
Katılmıyorum	51,8
Hiç Katılmıyorum	26,7
Fikrim Yok	4,2
Toplam	%100

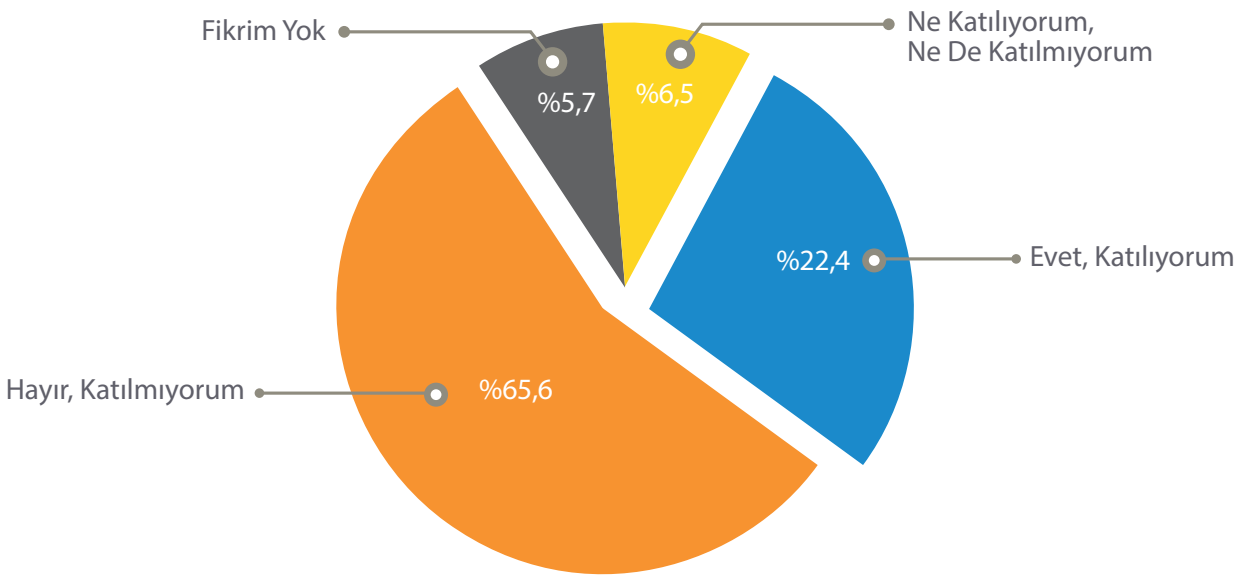
Suriyeli Mülteciler İle Dil Farklılığı Olmasa Daha Çok Ticaret Yapabileceğimize İnanıyorum

Evet, Katılıyorum	32,0
Ne Katılıyor Ne de Katılmıyorum	11,1
Hayır, Katılmıyorum	51,7
Fikrim Yok	5,2
Toplam	%100

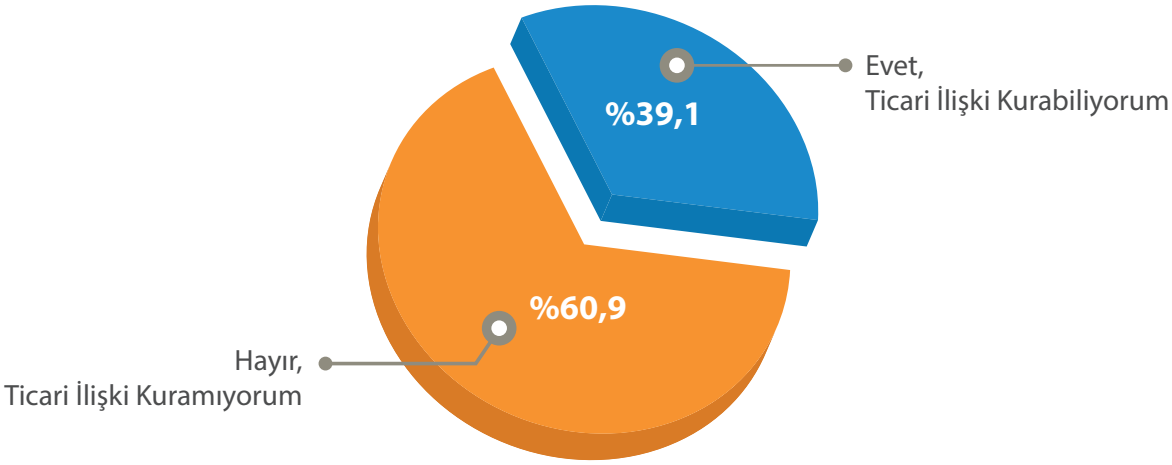
Suriyeli Mülteciler İle Daha Çok Ticaret Yapabilmek İçin Dillerini Öğrenmek İsterim

Evet, Katılıyorum	22,4
Ne Katılıyorum, Ne De Katılmıyorum	6,5
Hayır, Katılmıyorum	65,4
Fikrim Yok	5,7
Toplam	%100

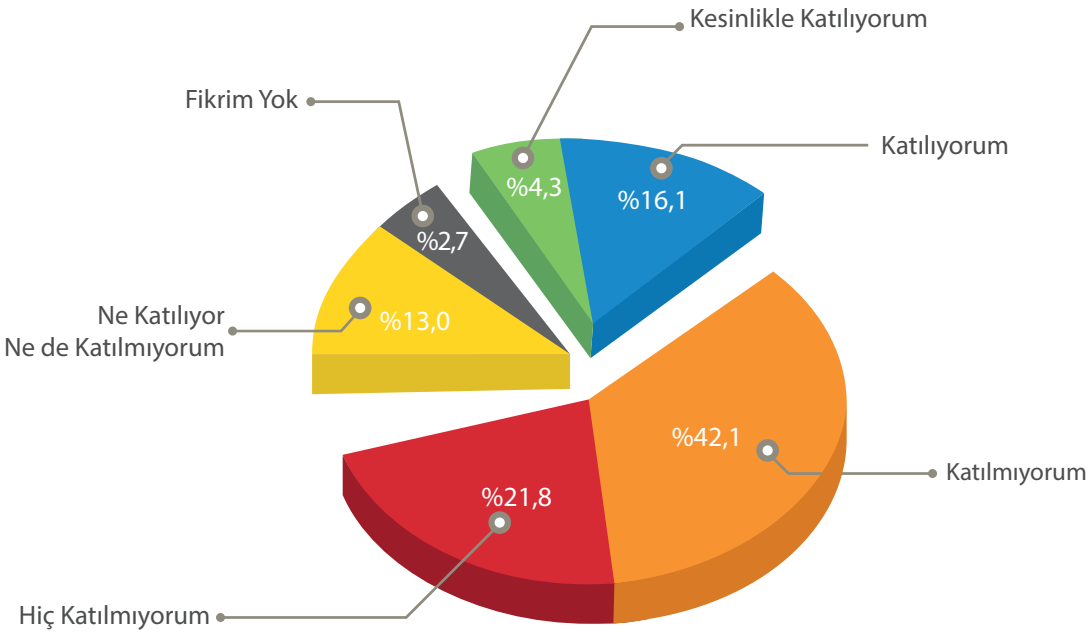
Suriyeli Mülteciler İle Ticari İlişkiler Kurabiliyor musunuz?

Evet, Ticari İlişki Kurabiliyorum	39,1
Hayır, Ticari İlişki Kuramıyorum	60,9
Toplam	%100

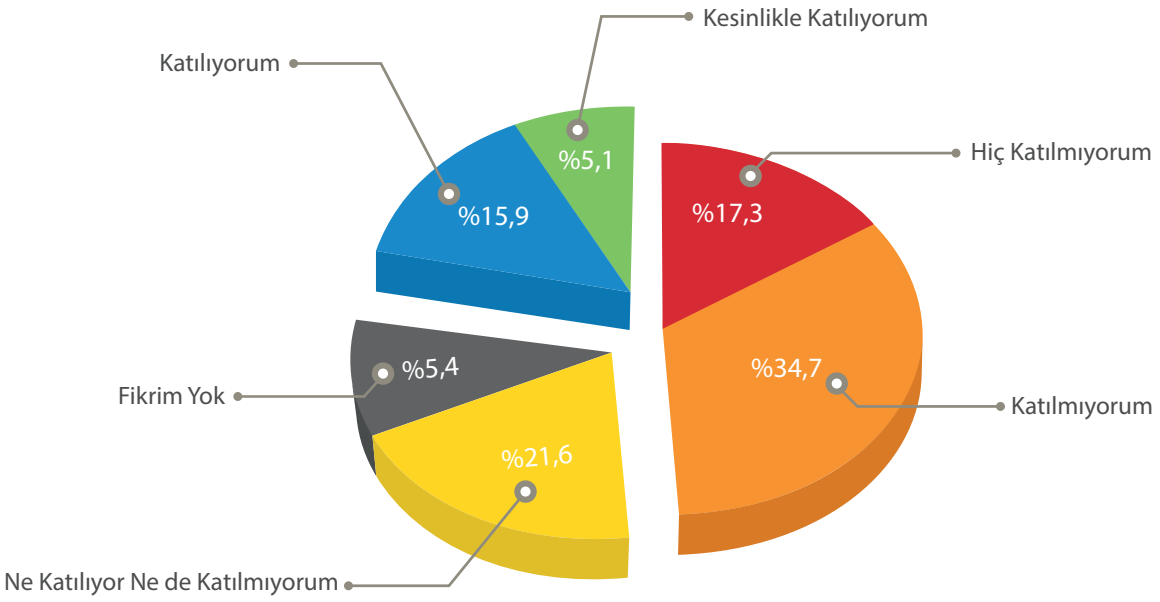
Müşterilerim Arasında Çok Sayıda Suriyeli Vardır

Kesinlikle Katılıyorum	4,3
Katılıyorum	16,1
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	13,0
Katılmıyorum	42,1
Hiç Katılmıyorum	21,8
Fikrim Yok	2,7
Toplam	%100

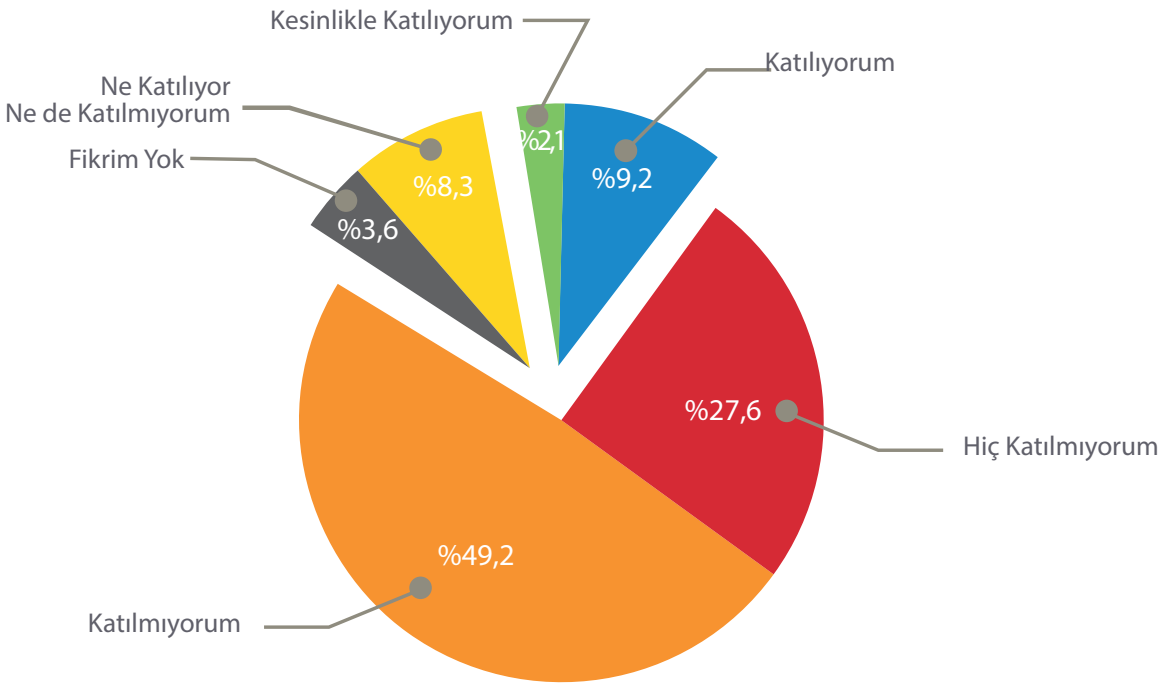
Suriyeli Mülteciler Yüksek Gelire ve Satın Alma Gücüne Sahiptir

Kesinlikle Katılıyorum	5,1
Katılıyorum	15,9
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	21,6
Katılmıyorum	34,7
Hiç Katılmıyorum	17,3
Fikrim Yok	5,4
Toplam	%100

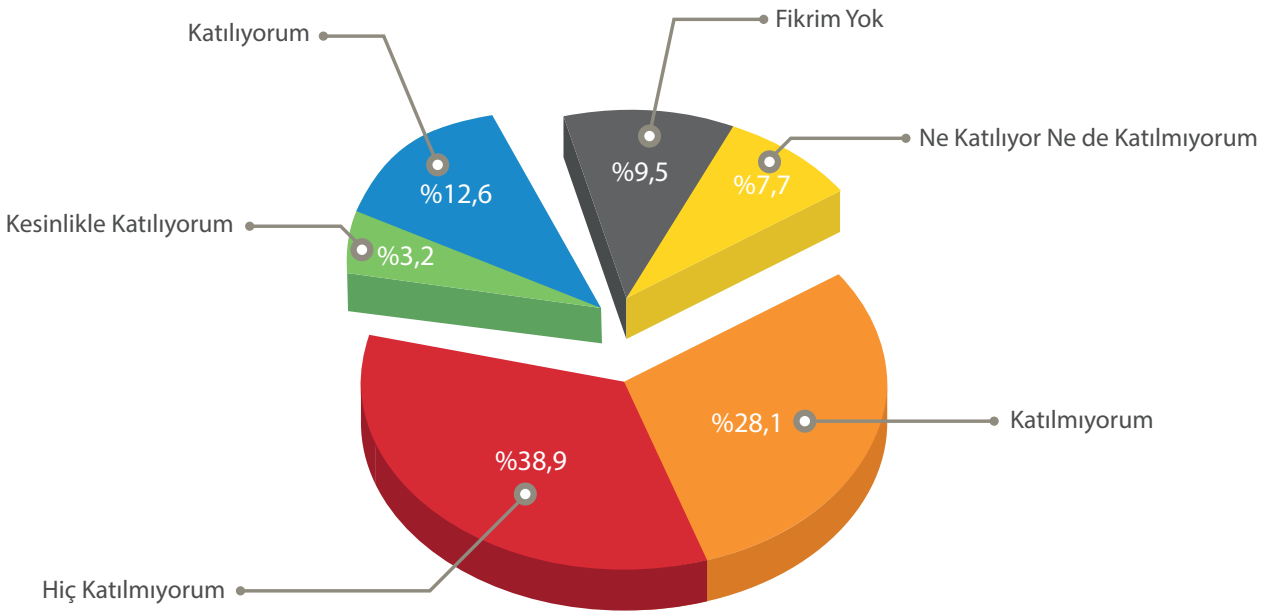
Suriyeli Mülteciler Yüksek Bedelle Alışveriş Yapmaktadırlar

Kesinlikle Katılıyorum	2,1
Katılıyorum	9,2
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	8,3
Katılmıyorum	49,2
Hiç Katılmıyorum	27,6
Fikrim Yok	3,6
Toplam	%100

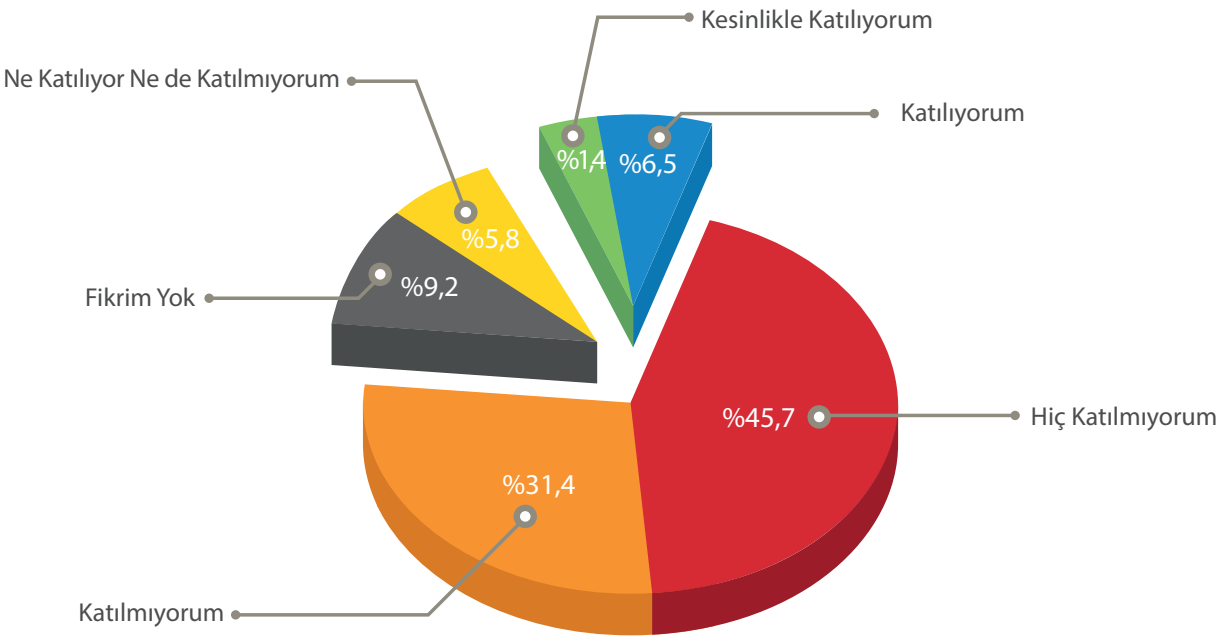
Suriyeli Mültecilerle Ticaret Yapmaktan Memnunum

Kesinlikle Katılıyorum	3,2
Katılıyorum	12,6
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	7,7
Katılmıyorum	28,1
Hiç Katılmıyorum	38,9
Fikrim Yok	9,5
Toplam	%100

Suriyeli Mültecilerle Ticaret Yaparken Güven Duyuyorum

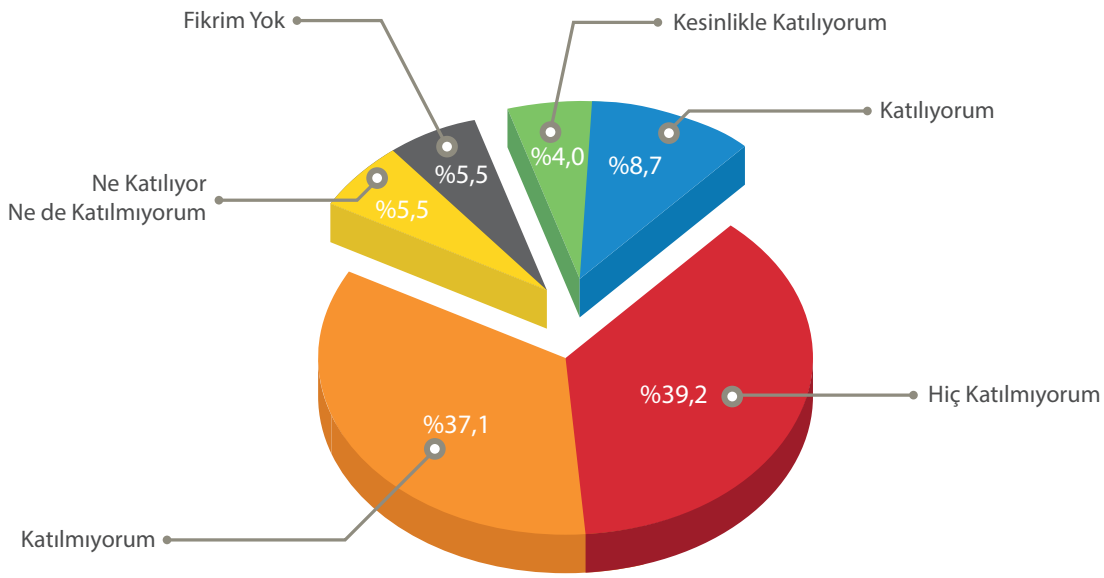
Kesinlikle Katılıyorum	1,4
Katılıyorum	6,5
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	5,8
Katılmıyorum	31,4
Hiç Katılmıyorum	45,7
Fikrim Yok	9,2
Toplam	%100

SURİYELİ MÜLTECİLERİN İŞLETMELERİN EKONOMİSİNE ETKİSİ

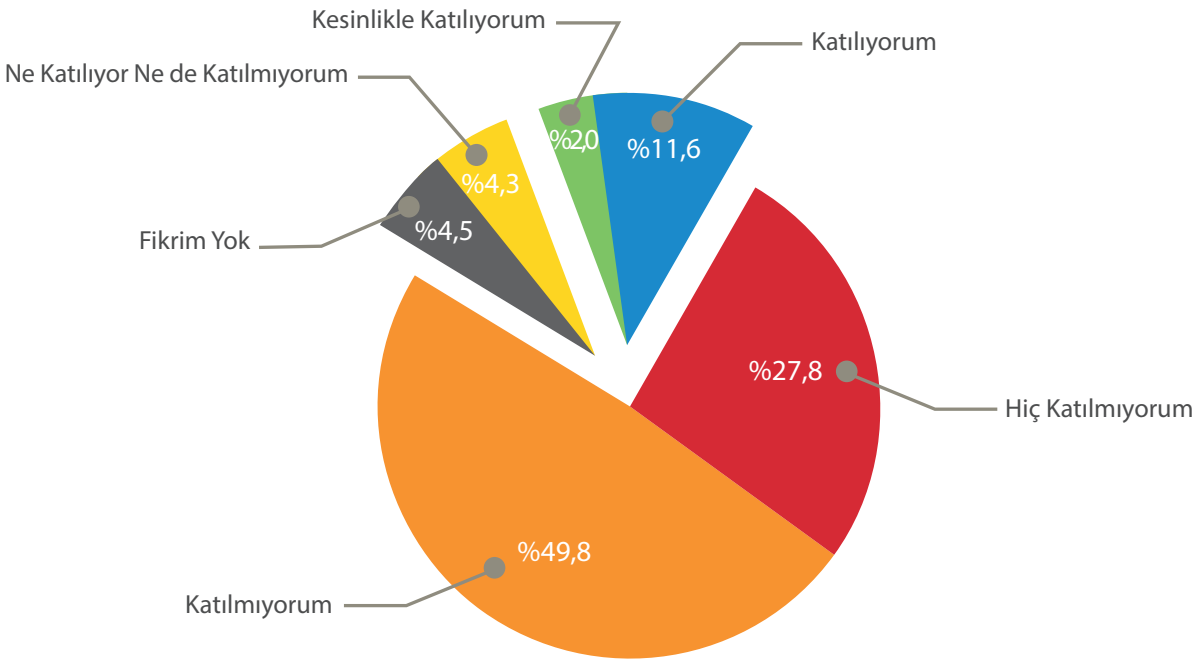
Suriyeli Mülteciler Ekonomiye Katkı Yaptıkları İçin Uzun Bir Süre Daha Şehrimizde Yaşayabilirler

Kesinlikle Katılıyorum	4,0
Katılıyorum	8,7
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	5,5
Katılmıyorum	37,1
Hiç Katılmıyorum	39,2
Fikrim Yok	5,5
Toplam	%100

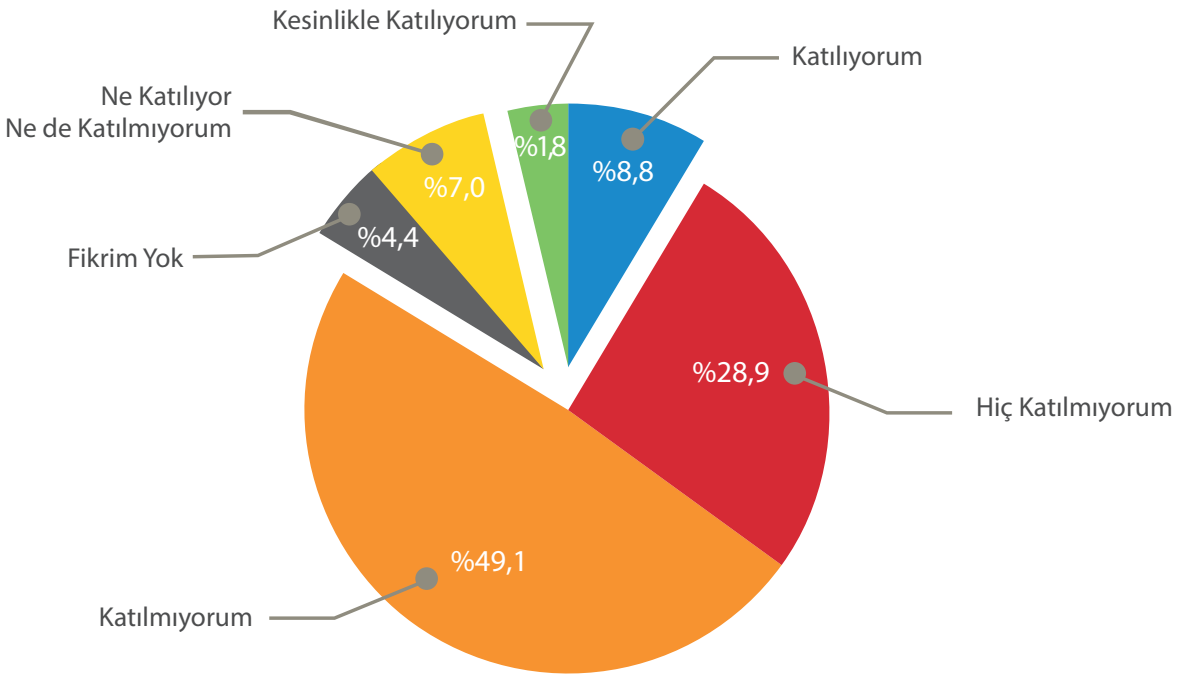
Suriyeli Mülteciler İşletmemin Genel İş Yapma Felsefesini Değiştirmiştir

Kesinlikle Katılıyorum	2,0
Katılıyorum	11,6
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	4,3
Katılmıyorum	49,8
Hiç Katılmıyorum	27,8
Fikrim Yok	4,5
Toplam	%100

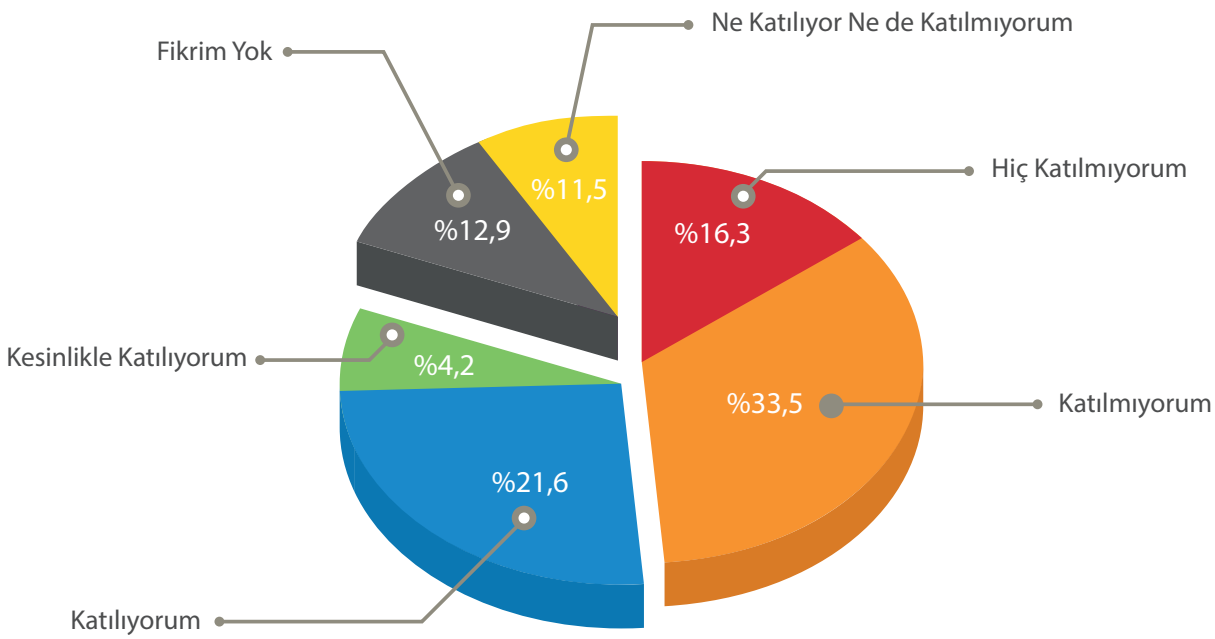
Suriyeli Mülteciler Şirketimin Kârını Arttırmıştır

Kesinlikle Katılıyorum	1,8
Katılıyorum	8,8
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	7,0
Katılmıyorum	49,1
Hiç Katılmıyorum	28,9
Fikrim Yok	4,4
Toplam	%100

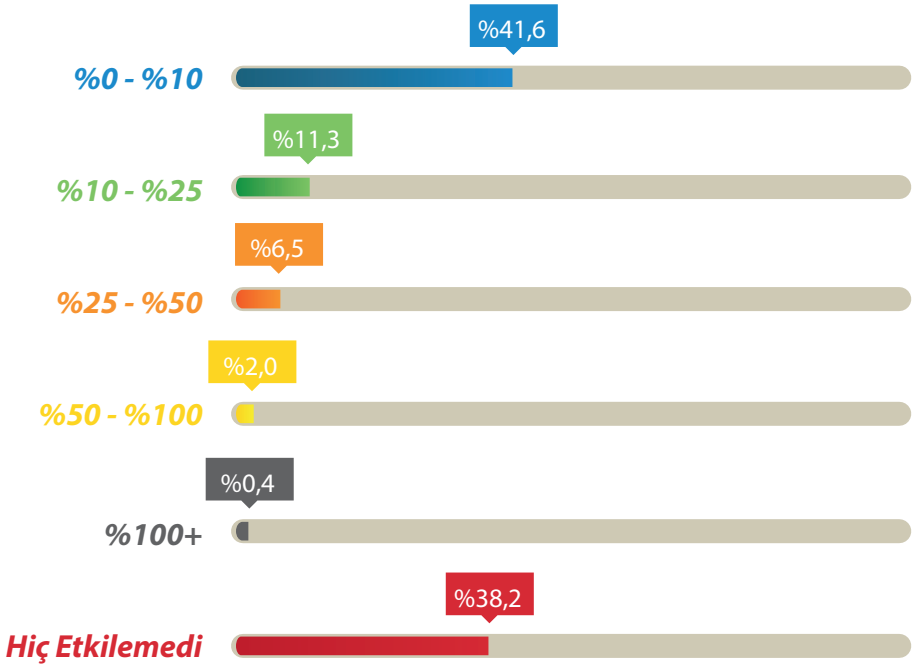

Suriyeli Mültecilerin Diğer Şirketlerin Kârını Arttırdığını Gözlemliyorum

Kesinlikle Katılıyorum	4,2
Katılıyorum	21,6
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	11,5
Katılmıyorum	33,5
Hiç Katılmıyorum	16,3
Fikrim Yok	12,9
Toplam	%100

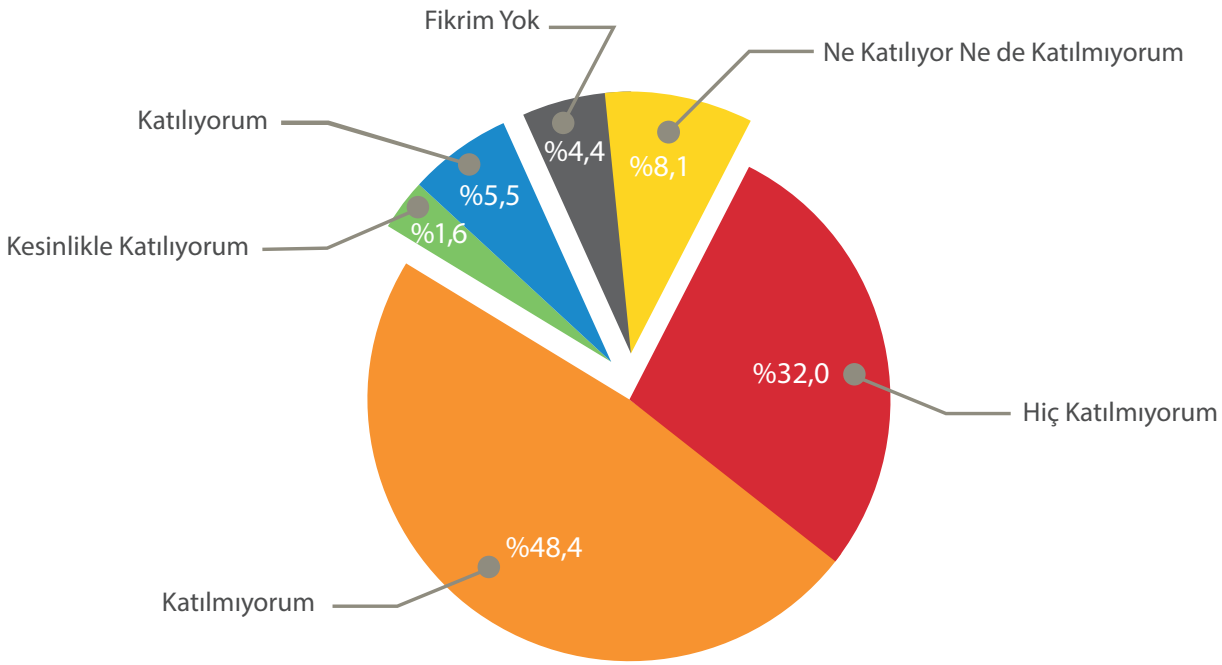

Suriyeli Mülteciler Ticaret Hacminizi Pozitif Yönde % Kaç Etkiledi?

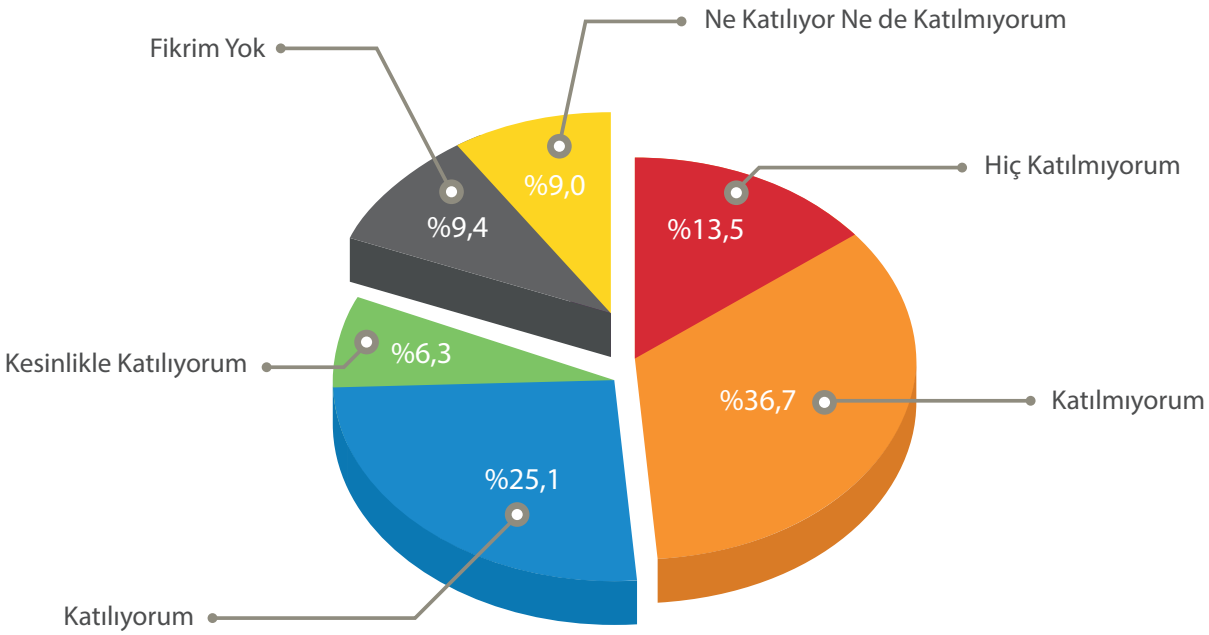
Suriyeli Mültecilere Yaptığım Satışlar, Toplam Satışlarım İçinde Önemli Paya Sahiptir

Kesinlikle Katılıyorum	1,6
Katılıyorum	5,5
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	8,1
Katılmıyorum	48,4
Hiç Katılmıyorum	32,0
Fikrim Yok	4,4
Toplam	%100

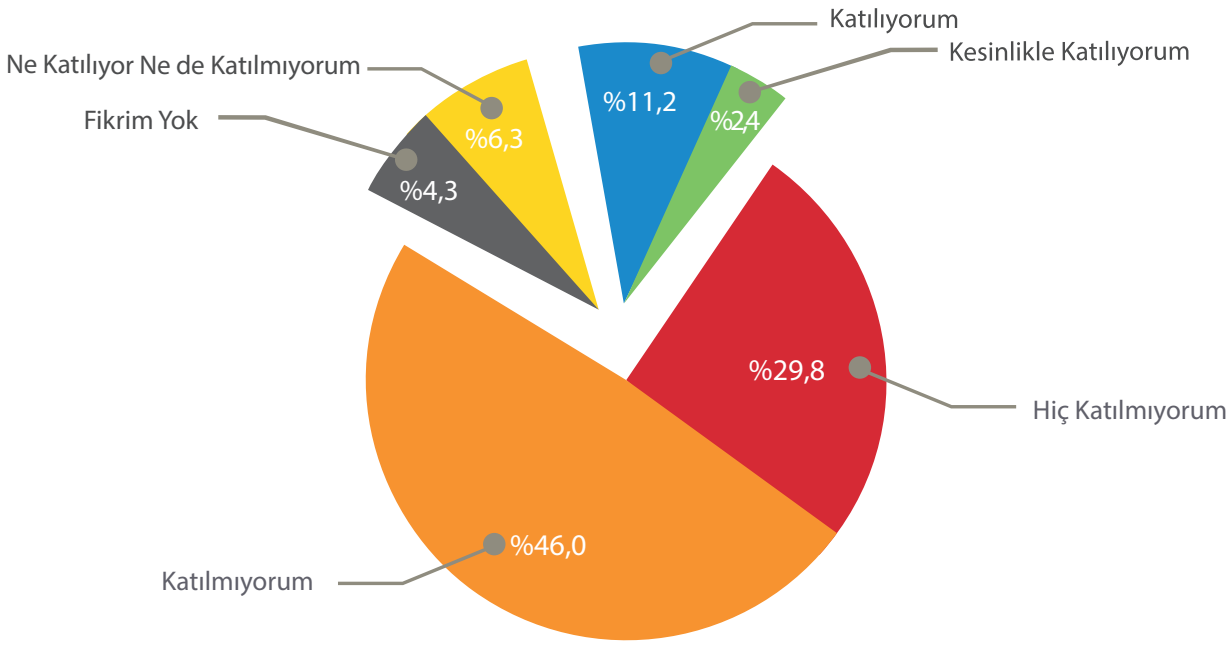
İş Çevremde Suriyeli Mültecilere Mal Satan Çok Sayıda Tüccar Biliyorum

Kesinlikle Katılıyorum	6,3
Katılıyorum	25,1
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	9,0
Katılmıyorum	36,7
Hiç Katılmıyorum	13,5
Fikrim Yok	9,4
Toplam	%100

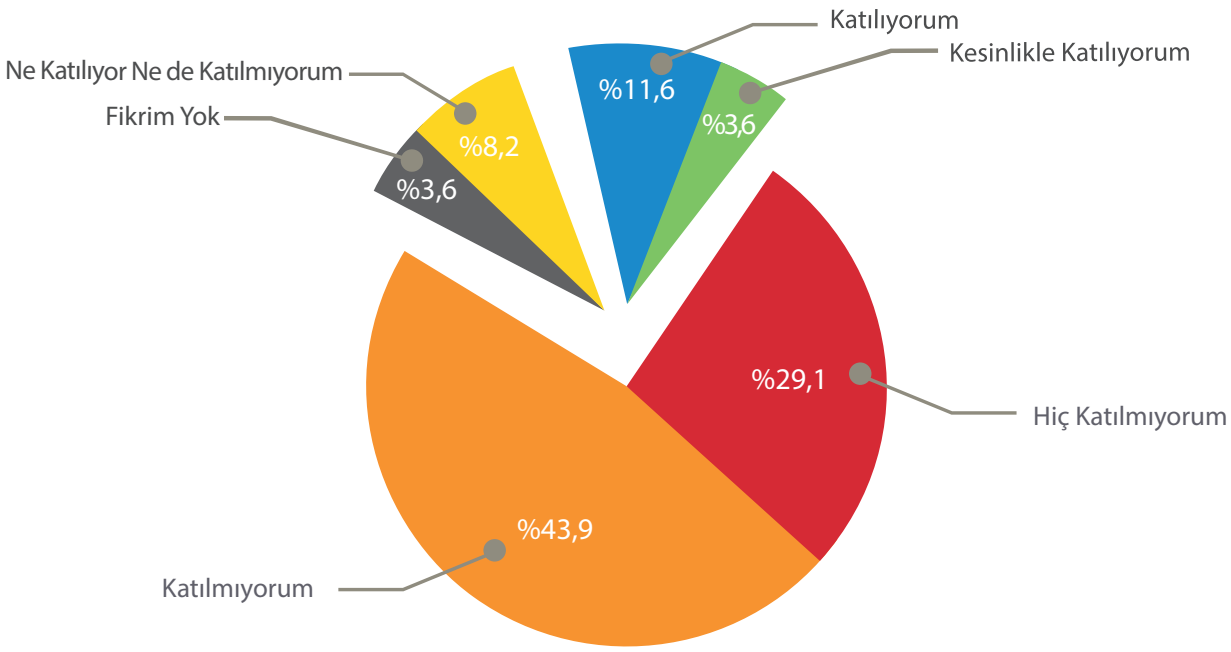
Suriyeli Mültecilerin Ekonomiye Önemli Katkı Yaptıklarını Düşünüyorum

Kesinlikle Katılıyorum	2,4
Katılıyorum	11,2
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	6,3
Katılmıyorum	46,0
Hiç Katılmıyorum	29,8
Fikrim Yok	4,3
Toplam	%100

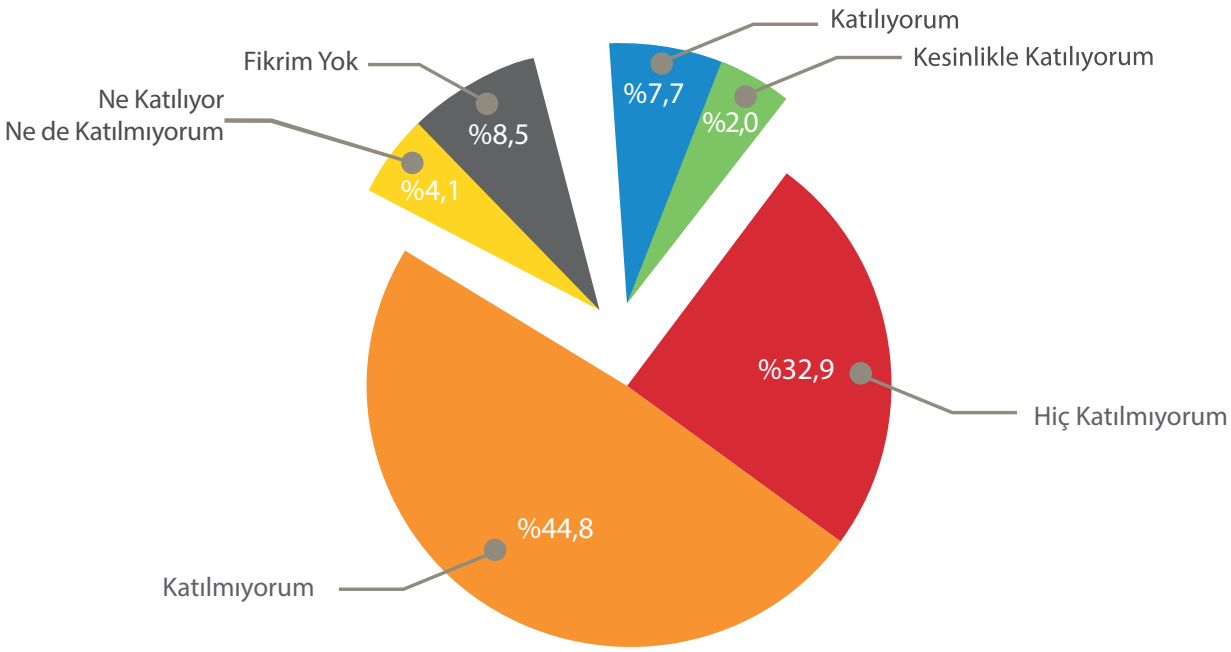
Suriyeli Mültecilerin Gelmesinden Sonra Bulunduğum Piyasa Canlandı

Kesinlikle Katılıyorum	3,6
Katılıyorum	11,6
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	8,2
Katılmıyorum	43,9
Hiç Katılmıyorum	29,1
Fikrim Yok	3,6
Toplam	%100

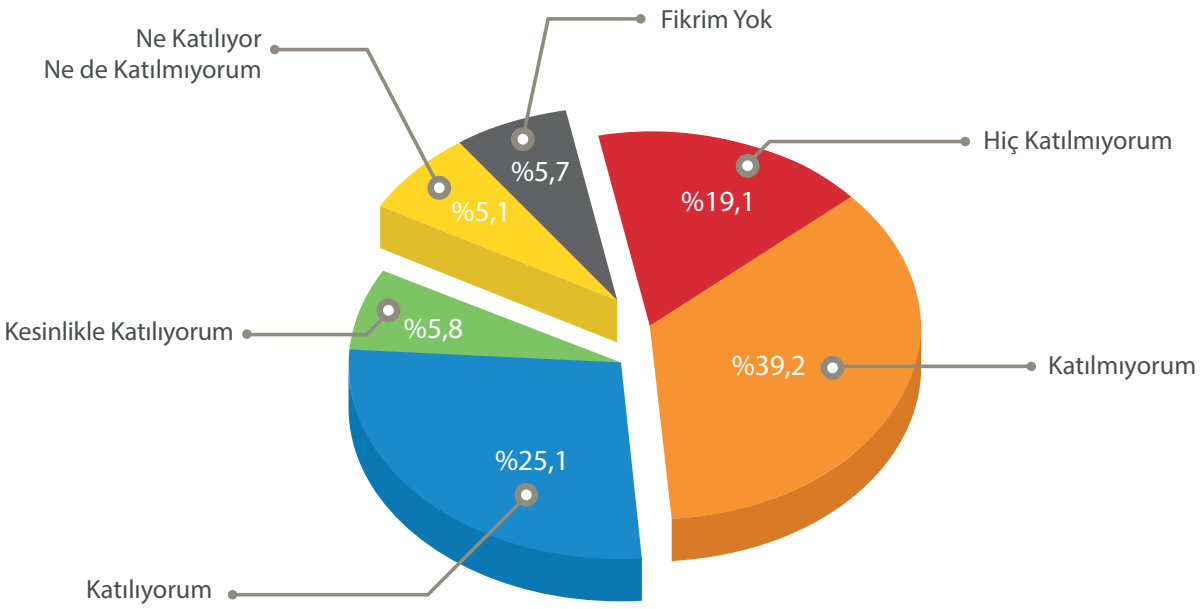
Suriyeli Mülteciler Gaziantep İli Sanayisinin Hızlı Büyümesine Katkı Sağlamıştır

Kesinlikle Katılıyorum	2,0
Katılıyorum	7,7
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	4,1
Katılmıyorum	44,8
Hiç Katılmıyorum	32,9
Fikrim Yok	8,5
Toplam	%100

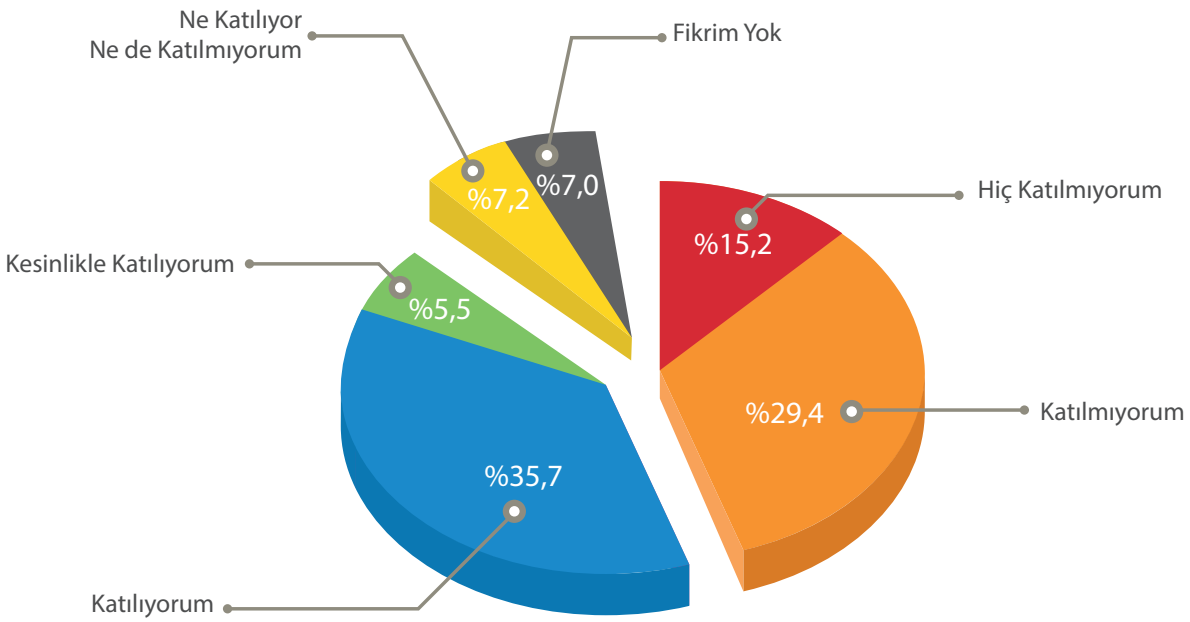
Suriyeli Mültecilerin Bölge Ekonomisinde Uzun Vadeli Etkileri Olacaktır

Kesinlikle Katılıyorum	5,8
Katılıyorum	25,1
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	5,1
Katılmıyorum	39,2
Hiç Katılmıyorum	19,1
Fikrim Yok	5,7
Toplam	%100

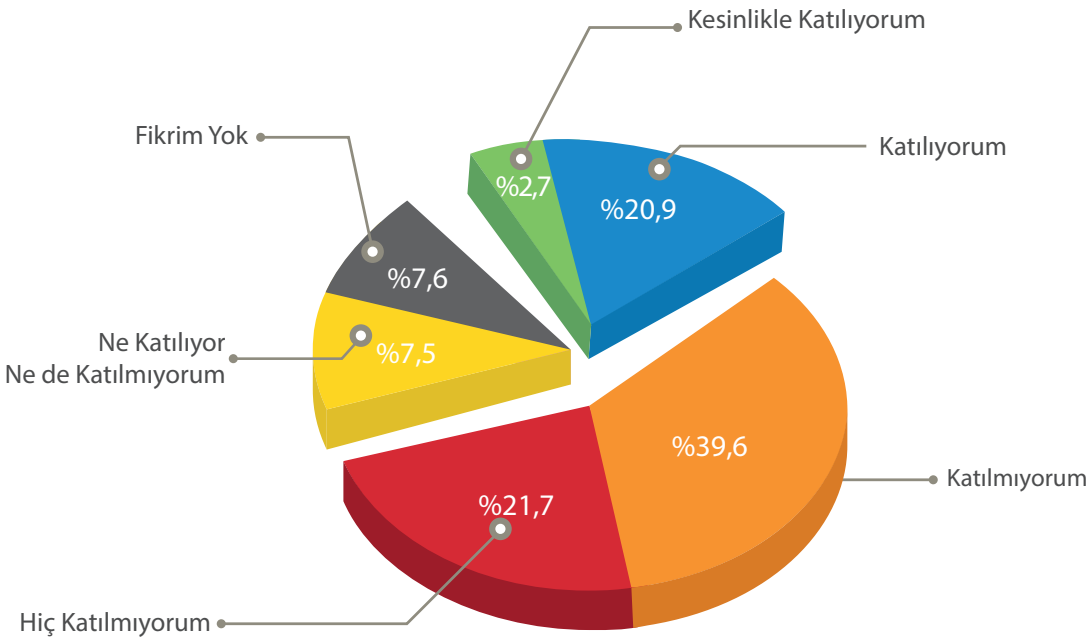
Suriyeli Mülteciler Ülkelerine Döndüklerinde, Ülkemiz Ürünlerine Talep Gösterirler

Kesinlikle Katılıyorum	5,5
Katılıyorum	35,7
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	7,2
Katılmıyorum	29,4
Hiç Katılmıyorum	15,2
Fikrim Yok	7,0
Toplam	%100

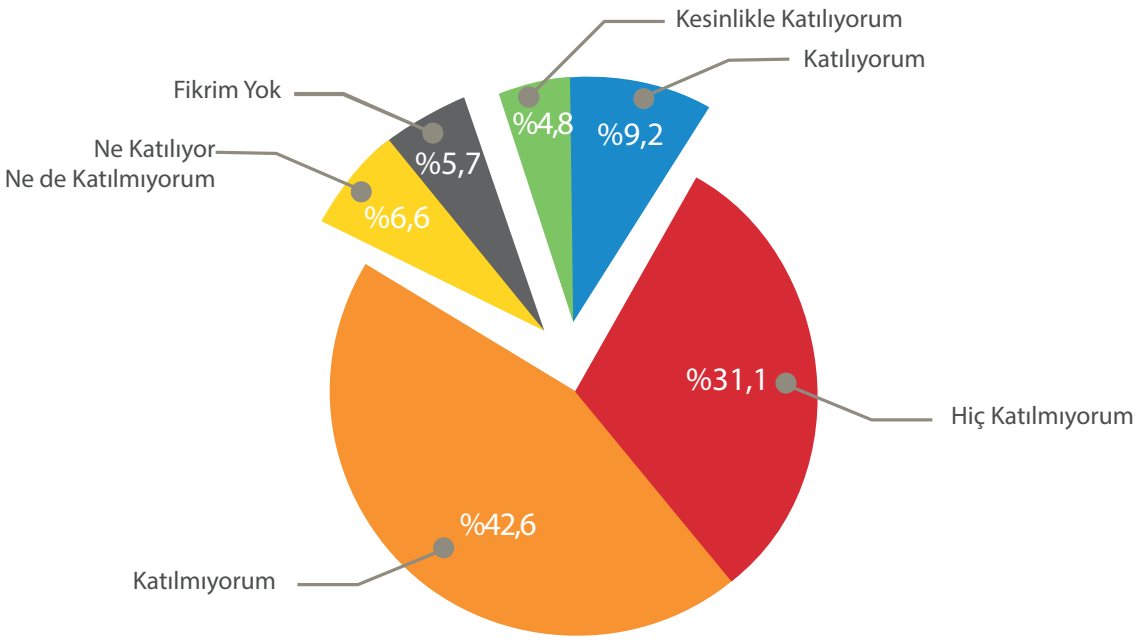
Suriyeli Mülteciler Ülkemiz Ürünlerinin Bölgesel Marka Olmasına Katkı Sağlayacaktır

Kesinlikle Katılıyorum	2,7
Katılıyorum	20,9
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	7,5
Katılmıyorum	39,6
Hiç Katılmıyorum	21,7
Fikrim Yok	7,6
Toplam	%100

Suriyeli Mültecilerin Ekonomiye Katkısı, Maliyetinden Daha Yüksektir

Kesinlikle Katılıyorum	4,8
Katılıyorum	9,2
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	6,6
Katılmıyorum	42,6
Hiç Katılmıyorum	31,1
Fikrim Yok	5,7
Toplam	%100

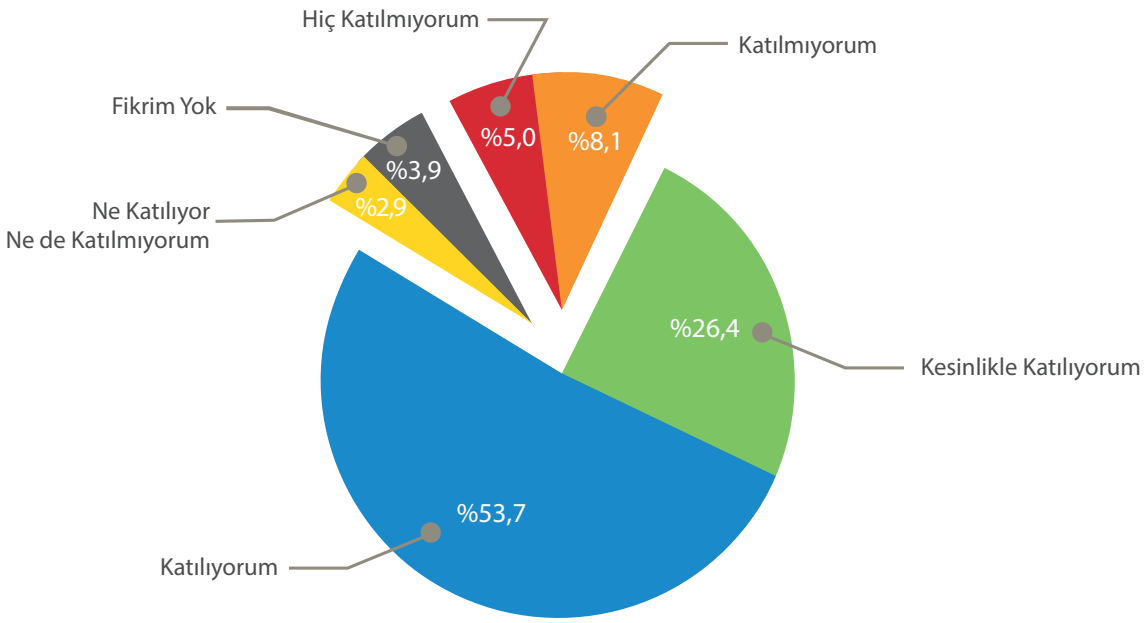
Suriyeli Mültecilerin Şehrinizin Ekonomisine/Ticaretine Etkisi Hakkında Düşündükleriniz

(Ucu açık soru sistemi ile sorulmuştur, şık verilerek yönlendirme yapılmamıştır)

Genel Olarak Ekonomiye Zararları Var	%41,5
Emlak-Konut Sektöründe Etkileri Var	%15,1
Genel Olarak Ekonomiye Katkıları Var	%9,4
Herhangi Bir Etkileri Yok	%4,2
İş Gücü Maliyetleri Azaldı	%3,5
İşsizlik Arttı	%3,1
Piyasada Nakit Alışveriş Hareketi Arttı	%1,6
Diğer Cevaplar	%9,6
Cevap Vermeyenler	%12,0

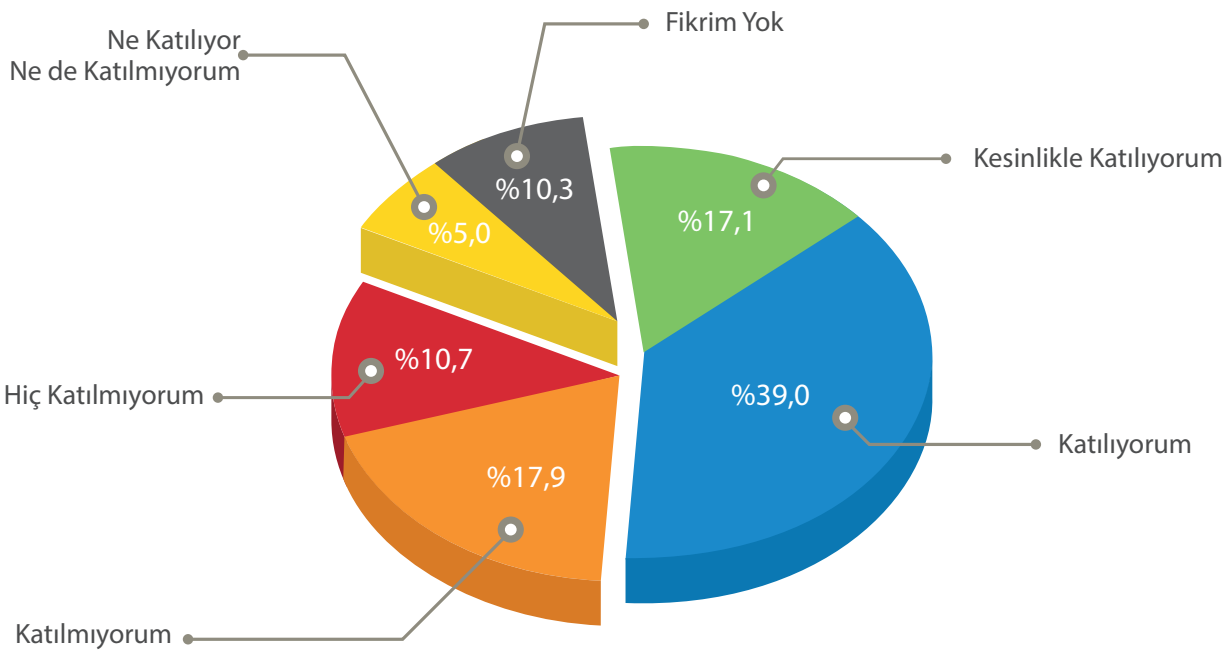
Suriyeli Mülteciler Daha Ucuz Maaşa Çalışarak İşletme Maliyetlerini Düşürmüştür

Kesinlikle Katılıyorum	26,4
Katılıyorum	53,7
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	2,9
Katılmıyorum	8,1
Hiç Katılmıyorum	5,0
Fikrim Yok	3,9
Toplam	%100

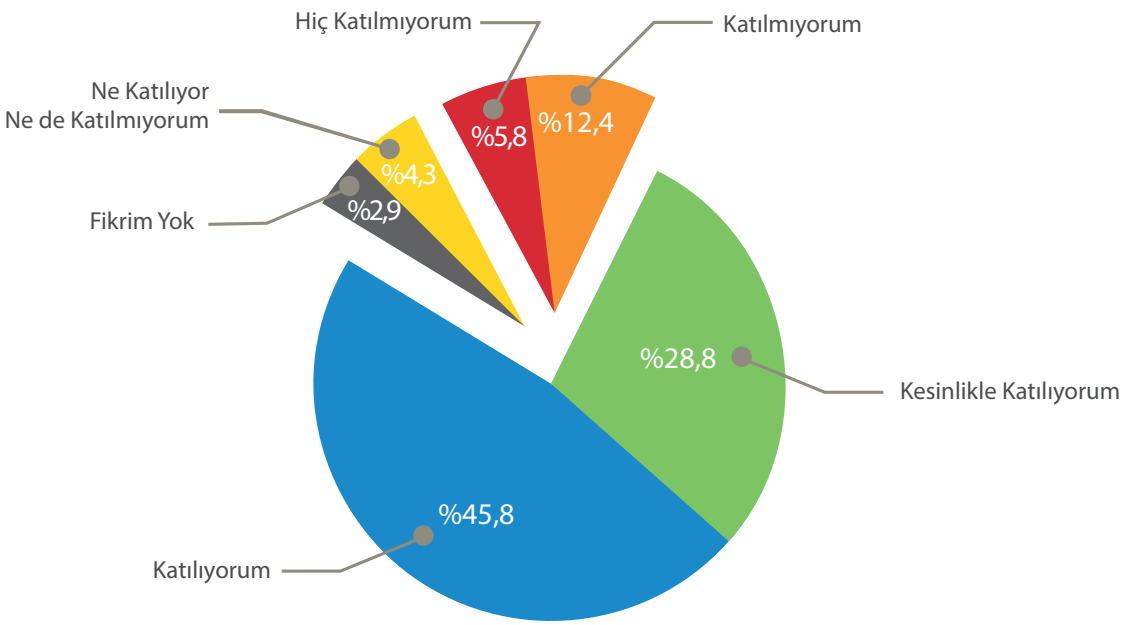
Suriyeli Mültecilerin Gelmesinden Sonra İstihdam Maliyetleri Düşmüştür

Kesinlikle Katılıyorum	17,1
Katılıyorum	39,0
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	5,0
Katılmıyorum	17,9
Hiç Katılmıyorum	10,7
Fikrim Yok	10,3
Toplam	%100

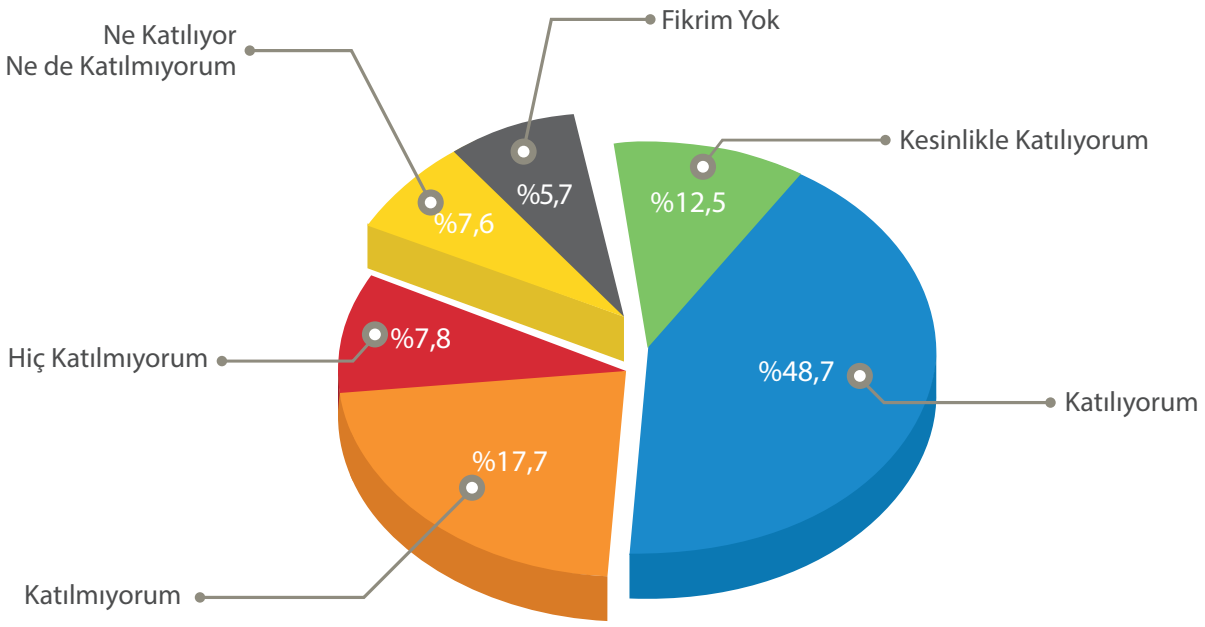
Suriyeli Mülteciler İşsizliğin Artmasına Sebep Olmuştur

Kesinlikle Katılıyorum	28,8
Katılıyorum	45,8
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	4,3
Katılmıyorum	12,4
Hiç Katılmıyorum	5,8
Fikrim Yok	2,9
Toplam	%100

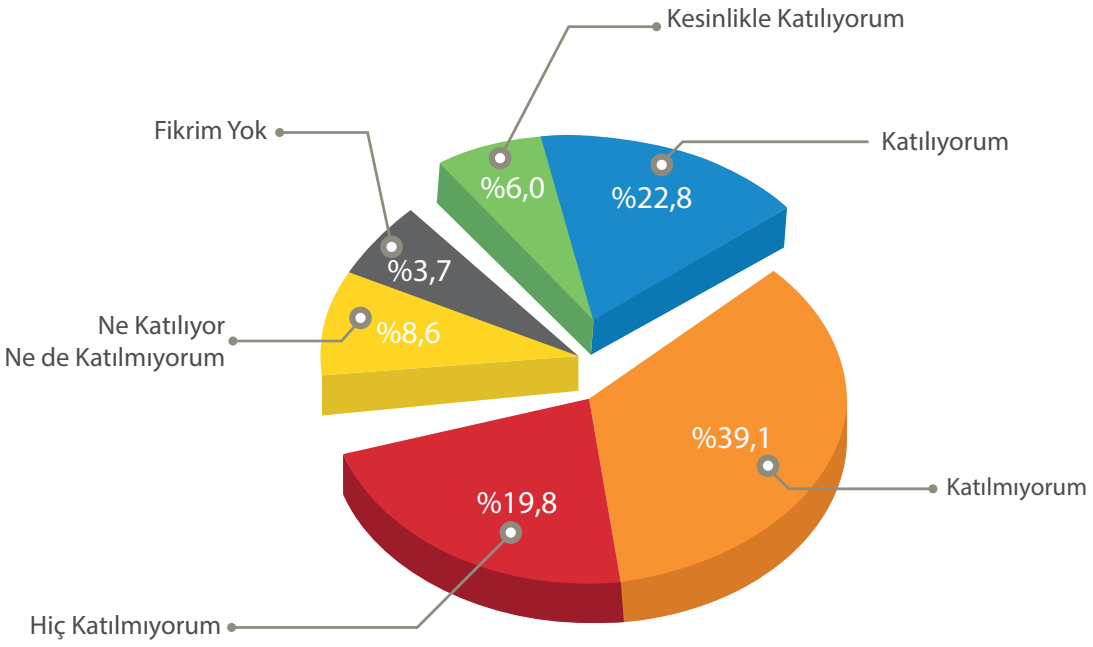
Suriyeli Mültecilerin Gelmesinden Sonra Yeni İşyerleri Açılmıştır

Kesinlikle Katılıyorum	12,5
Katılıyorum	48,7
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	7,6
Katılmıyorum	17,7
Hiç Katılmıyorum	7,8
Fikrim Yok	5,7
Toplam	%100

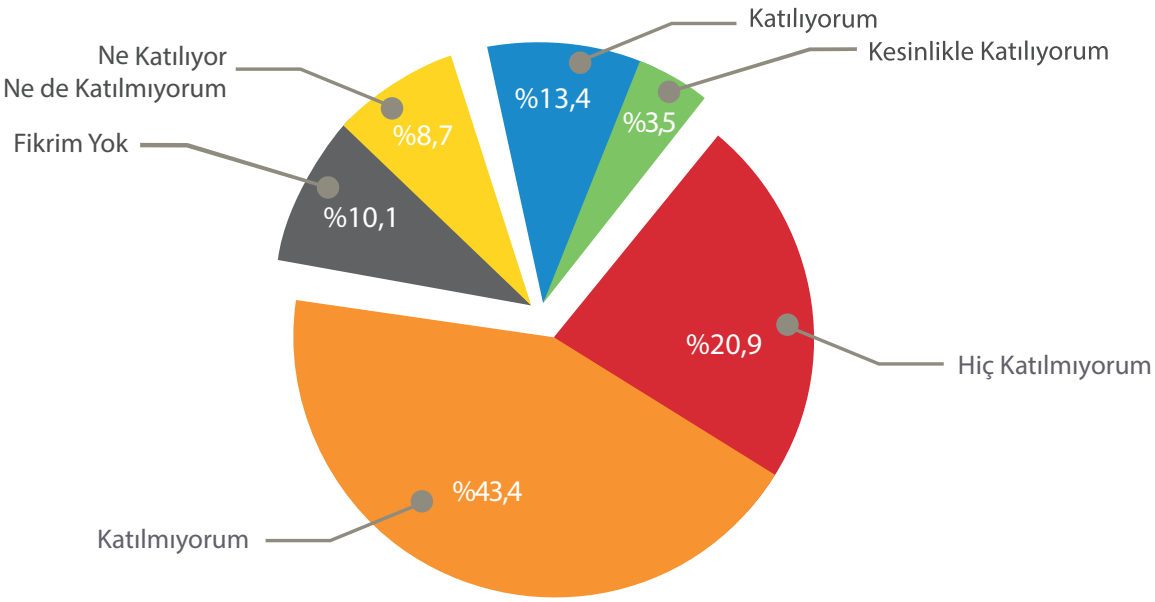
Suriyeli Mülteciler İşyeri Açarak Bizimle Rekabete Başlamıştır

Kesinlikle Katılıyorum	6,0
Katılıyorum	22,8
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	8,6
Katılmıyorum	39,1
Hiç Katılmıyorum	19,8
Fikrim Yok	3,7
Toplam	%100

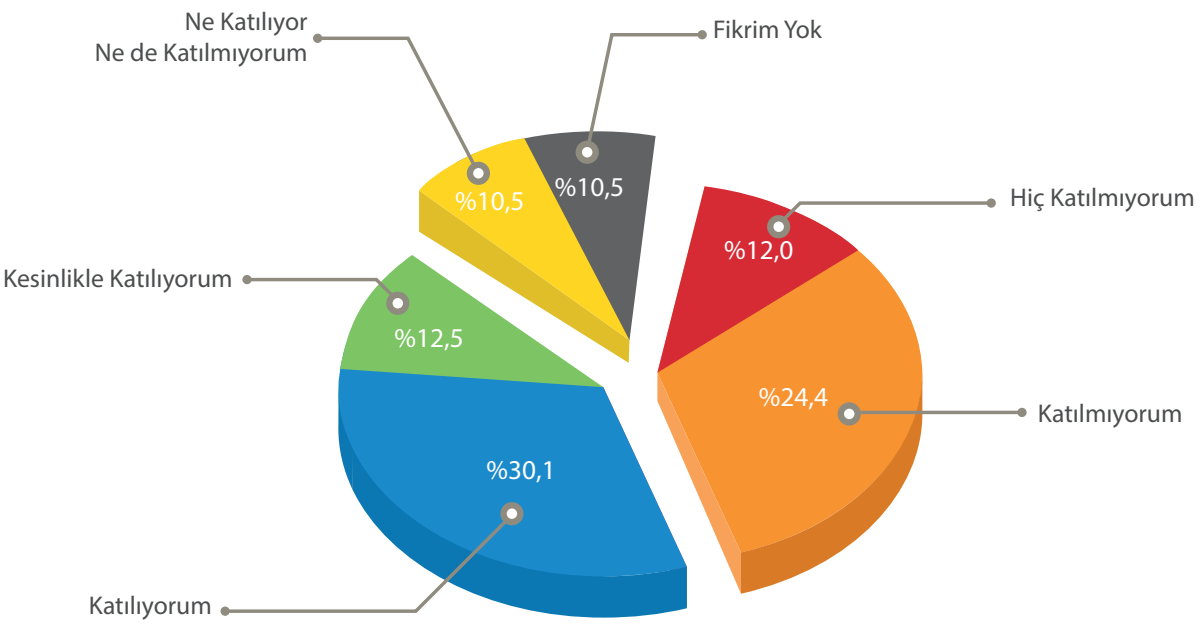
Suriyeli Mülteciler İşletmelerin Fiyat Politikasını Pozitif Yönde Değiştirmiştir

Kesinlikle Katılıyorum	3,5
Katılıyorum	13,4
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	8,7
Katılmıyorum	43,4
Hiç Katılmıyorum	20,9
Fikrim Yok	10,1
Toplam	%100

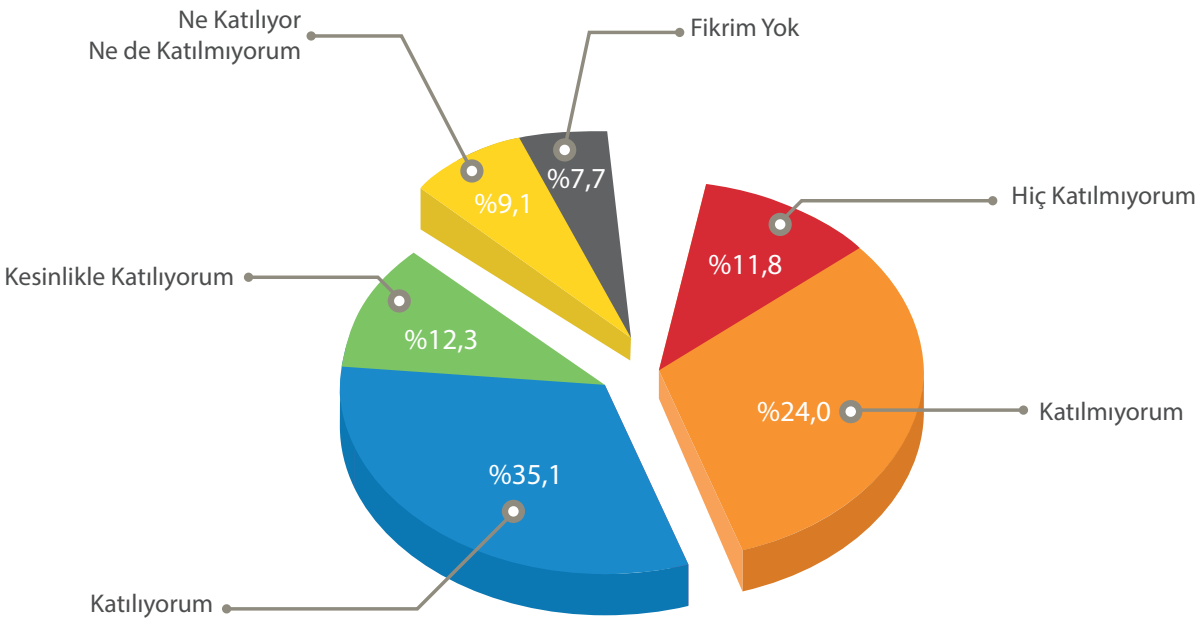
Suriyeli Mülteciler İşletmelerin Fiyat Politikasını Negatif Yönde Değiştirmiştir

Kesinlikle Katılıyorum	12,5
Katılıyorum	30,1
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	10,5
Katılmıyorum	24,4
Hiç Katılmıyorum	12,0
Fikrim Yok	10,5
Toplam	%100

Suriyeli Mülteciler Ülkemizdeki Diğer Müşterilerin Pazarlık Gücünü Azaltmıştır

Kesinlikle Katılıyorum	12,3
Katılıyorum	35,1
Ne Katılıyor Ne De Katılmıyorum	9,1
Katılmıyorum	24,0
Hiç Katılmıyorum	11,8
Fikrim Yok	7,7
Toplam	%100

SONUÇ VE TEDBİR STRATEJİLERİ

Sonuç ve Tedbir Stratejileri

Suriye'deki iç savaşın uzaması nedeniyle, Suriyeli mültecilerin Türkiye'nin hemen her yerine dağılmış olmaları ciddi bir vaka olarak mülki idarelerin önünde durmaktadır. Küçük şehirlerde az sayıdaki mülteciye çözüm bulmak nispeten kolay olsa da, büyükşehirlerde kontrol edilmesi mümkün olmayan çok sayıda mültecinin olması nedeniyle söz konusu mülteciler için özel tedbir çalışmaları yapılması gerekmektedir.

Suriye'de yaşanan iç karmaşa nedeniyle önemli sayıda mülteci Türkiye sınırları içine girmiş ve bunlardan birkısmı Gaziantep il sınırları içerisine yerleşmişlerdir. Mültecilerin satın alma güçlerinin zayıflığı; piyasada mal talep etmelerini ve istendiği miktarda piyasayı canlandırmalarını engellemiştir. Bununla beraber düşük gelirli mültecilerin işgücü piyasasında aktör olarak yer almaları; ücretlerin düşmesini ve işsizlik oranlarının artmasına neden olmuştur. Genel olarak mültecilerin Gaziantep ekonomisine olumsuz etkileri olduğu kanaati mevcuttur. Halk ile mülteciler arasında güven ve iletişim sorunları bu kanıyı daha da güçlendirmektedir.

Araştırmanın genelinde karşımıza çıkan ilginç bir gerçek; yaş-meslek-gelir-eğitim seviyesi ayrımı gözetmeksizin insanların Suriyeli sığınmacılara karşı düşündüklerinin genellikle birbirine yakın olmasıdır. Araştırma raporlarında pek az rastlanan bu durumun temel sebebi; Suriyeli sığınmacılara karşı hissedilen önyargıdır.

Ancak bütün olumsuzluklara rağmen ticari ve ekonomik ilişkiler birbirinden farklı iki grubun kaynaşmasında kilit rol oynayabilmektedir. Güven ve iletişim sorunlarının çözülmesi, mülteciler ile Gaziantep halkı arasındaki ticaretin artmasına ve dolayısıyla Gaziantep ekonomisinin büyümesine ekstra katkı sağlayabilir

Bu bulgular, söz konusu mülteciler için hükümet politikasının paralelinde Gaziantep ilinde hem sosyal hem de ekonomik tedbir çalışmalarının yapılması gereğini açıkça ortaya koymaktadır.

Sonuç ve Tedbir Stratejileri

1- Önyargı ile Mücadele

Bu kapsamda: öncelikle Suriyeli sığınmacılarla Gazientepliler arasında sosyolojik uyuşmazlıkların sorunlaşmadan, en düşük seviyeye çekilmesi gerekmektedir. Konunun ekonomik katkı boyutundan ziyade insani yardım boyutu daha çok öne çıkartılmalıdır. Ancak, Suriyeli sığınmacıların da bulundukları yörelere adaptasyonu için gerekli önlemler gecikmeden alınmalıdır. Böylece, Suriyeli mültecilerin Gaziantep'e genel olumsuz etkisi hakkındaki düşünceler ve endişeler giderilmelidir. Bu konuda uzun soluklu bir yol haritası belirlenmelidir.

2- Suç ile Mücadele

Özellikle kampta yaşamayan ve şehirde kendine bir gelir oluşturamayan Suriyeli sığınmacıların suç unsuru konulara bulaşmaları kaçınılmazdır. Söz konusu suç unsurlarının başında da yerleşik toplumun en çok tepki verdiği "fuhuş ve hırsızlık" gelmektedir. Bu sebeple bazı sosyal önlemler ile Suriyeli sığınmacıların Suç'tan uzak tutulmaları sağlanmalıdır. Suriyeli sığınmacıların nüfus çoğunluğunu oluşturan çocuk ve gençlerin eğitimi için atılan adımlar güçlendirilmeli ve teşvik edilmelidir.

Ayrıca fuhuş ile mücadele noktasında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının oluşturmuş olduğu Aile Danışmanlığı kavramının bu süreçte etkin rol alabileceğini düşünmekteyiz. Gaziantep'te Aile Danışmanlığı sertifikası almış onlarca kişinin valilik tarafından görevlendirilerek, Suriyeli sığınmacıları kamplarda ziyaret etmesi, aile içi psikolojik travmaları tespit etmesi ve çocuklar-gençler üzerinde ortaya çıkabilecek kötü sonuçların önüne geçmesi sağlanabilir.

3- Dil Problemi

Hem önyargıların giderilmesi, hem de ticari ilişkilerin gelişmesinin önündeki en büyük engel Suriyeli sığınmacıların, Gaziantep halkı ile farklı dil konuşmasıdır. Bu konuda üç farklı önlem alınabilir;

- Suriyeli sığınmacıların, en azından yaşamsal gerekleri yerine getirebilecek kadar Türkçe'yi hızlı bir şekilde öğrenmeleri için valilik, yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri ve üniversiteler yardımı ile eğitim programları düzenlenmesi.
- Dileyen Gaziantepli vatandaşlar için Arapça kurslarının açılmasının teşvik edilmesi.
- Suriyeli sığınmacıların yoğun olarak bulunduğu ticari faaliyet alanlarına yerel yönetimler ve ticaret-sanayi odaları aracılığı ile Arapça bilen turizm elçileri-ticari danışmanların yerleştirilmesi.

4- Konut Fiyatları ve Kira Politikası Düzenlemeleri

Araştırma bulgularına gore, Suriyeli sığınmacıların gelmesiyle Gaziantep halkının ekonomik olarak en çok mağdur olduğu konu: Konut ve kira ücretlerinin fahiş olarak artmış olmasıdır. İnsanların birçoğu uygun koşullarda ev bulamamaktan şikayet etmektedirler. Serbest piyasa ekonomisinin hakim olduğu ülkemizde böyle bir düzenleme çok zor gözükse bile, bu konuda emlakçılar üzerinden bir fiyat etiği politikası belirlenebilir. Ayrıca problemle mücadele adına yerel yönetimler ve Toki girişimciliği ile şehre ucuz ve yeni konutlar kazandırılması sağlanabilir.

5- Suriyeli Sığınmacılara Meslek Edindirme

Suriyeli mülteciler ucuz iş gücü olması sebebiyle Gaziantep ekonomisine bir şekilde giriş yapmışlardır. Ancak genellikle niteliksiz işlerde çalıştıkları için etkili-önemli-kayda değer çalışan görünümünde değildirler. Suriyeli sığınmacıların Gaziantep ekonomisinde uzun vadeli etkilerini artırmak hem de ucuz iş gücü olması münasebetiyle iş yeri maliyetlerini düşürmek için Suriyeli sığınmacıların nitelikleri artırılmalıdır.

Suriyeli sığınmacıların nitelikleri, meslek edindirme kursları vasıtasıyla artırılabilir. Gaziantep ilinin sektörel olarak ihtiyaç duyduğu, eleman eksiği olan belli başlı konularda yetiştirilmeleri sağlanabilir. Nitelik olarak yetişen Suriyeli sığınmacılar aynı zamanda ülkelerine döndüklerinde yaraların daha hızlı sarılmasında da araç olarak görev alabilir, kendi ülkelerindeki ekonominin canlanmasında da ciddi olarak katkı sağlayacaklardır.

Ancak ucuz iş gücü sebebiyle Suriyeli sığınmacıların tercih edilir olması Gaziantep halkının işsiz kalmasına sebep olabilmektedir. Bu durum araştırma bulgularında da karşımıza çıkmıştır. Malumumuz ucuz iş gücünün bir diğer gerçeği de kayıt dışı istihdamdır. İşletmeler, vergi-sigorta primi ödememek için Suriyeli sığınmacıları çalıştırmaya başlamış olabilirler. Bu durum kısa vadede işletmelere avantaj gibi görünsede, ülke ekonomisine başlı başına bir zarardır. Bu sebeple Suriyeli sığınmacıların da, bir Türkiyeli gibi resmi yollardan çalıştırılması sağlanmalı, kayıt dışı istihdamla tavizsiz olarak mücadele edilmelidir.

6- Suriyeli Sığınmacıların Ekonomisini Kalkındırma

Suriyeli Sığınmacılar az da olsa işletmeler açarak veya kayıt dışı seyyar ticaret ile Gaziantep ekonomisinde kendilerine yer bulmaya çalışmaktadırlar. Bu durum kayıt dışı olmamak koşulu ile kontrollü olarak teşvik edilmelidir. Çünkü Suriyeli sığınmacılar ekonomik olarak üretim göstermedikleri sürece, Gaziantep ekonomisi için de olumsuz etkilerini sürdürmeye devam edeceklerdir. Sürecin kontrollü işletilmesi çok önemlidir; her ne kadar araştırma verilerine göre ticaret ile uğraşan Türkiyeliler, Suriyeli sığınmacıları rekabet unsuru olarak görmeseler de; Suriyeliler tarafından kontrolsüz büyümüş bir rekabet ortamı, Gaziantep'in ekonomik değerleri adına gelecekte yeni problemlere gebe olabilir.

Rekabetten doğan problemler ile yüzleşmemek için sadece Suriyeli sığınmacıların kendilerine yönelik bir iç pazar oluşturulabilir. Kendi içlerinde, birbirlerine ürün satmaları teşvik edilebilir ve oradan elde edecekleri ekonomik gücün de Gaziantep ekonomisine kanalize olması planlanabilir.

7- Ekonomik İlişkileri Güçlendirme Amaçlı Çalıştaylar

Suriyeli sığınmacılar ile ticari ilişkilerin geliştirilmesi, olası ekonomik zararların bertaraf edilmesi için Ticaret Odaları-Sanayi Odaları ve üniversiteler merkezli çalıştaylar organize edilebilir. Bu çalıştaylarda elde edilen sonuç bildirgeleri tedbir stratejileri olarak uygulamaya konu olabilir.

Sonuç olarak Suriyeli Mülteciler sorunu bölgenin sosyal yapısını, ekonomisinin bugününü ve gelecek 2-3 yılını etkileyecek gibi durmaktadır. Yüzbinlerce insanın bir anda şehre gelip, şehrin ekonomik dengelerini bozmaması maalesef beklenemez. Temennimiz Suriye'de yaşanan iç savaşın bir an evvel bitmesi ve sığınmacıların ülkelerine geri dönmeleridir. Ancak unutulmamalı ki bugün başlayan ticari ilişkiler, yarın ülkeler arası ithalat ve ihracata konu olacaktır. O yüzden daha samimi-önyargısız ticari ve sosyal ilişkilerin temelleri atılmalıdır.

Bu sebeple Suriyeli sığınmacıların ülkesine dönerken, ülkemizden memnun olarak ayrılmaları sağlanmalı, yaşadıkları süre içerisinde de Gaziantep halkının uğradığı sosyal ve ekonomik zararlar gerekli tedbir stratejileri ile en aza indirilmelidir.

Bu çalışma ile ortaya konulan bulguların, Suriyeli mülteciler konusunda oluşan veya oluşabilecek problemleri bertaraf etme noktasında katkı sağlaması umulmaktadır.

"İpekyolu Kalkınma Ajansı 2013 Yılı Doğrudan Faaliyet Destek Programı Kapsamında Hazırlanan Bu Yayının İçeriği İpekyolu Kalkınma Ajansı ve/veya Kalkınma Bakanlığı'nın Görüşlerini Yansıtmamakta Olup, İçerik ile İlgili Tek Sorumluluk Hasan Kalyoncu Üniversitesi'ne Aittir.